

GLAS RAVNICE

Glasiloo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Broj 30

Subotica, lipanj 1993.

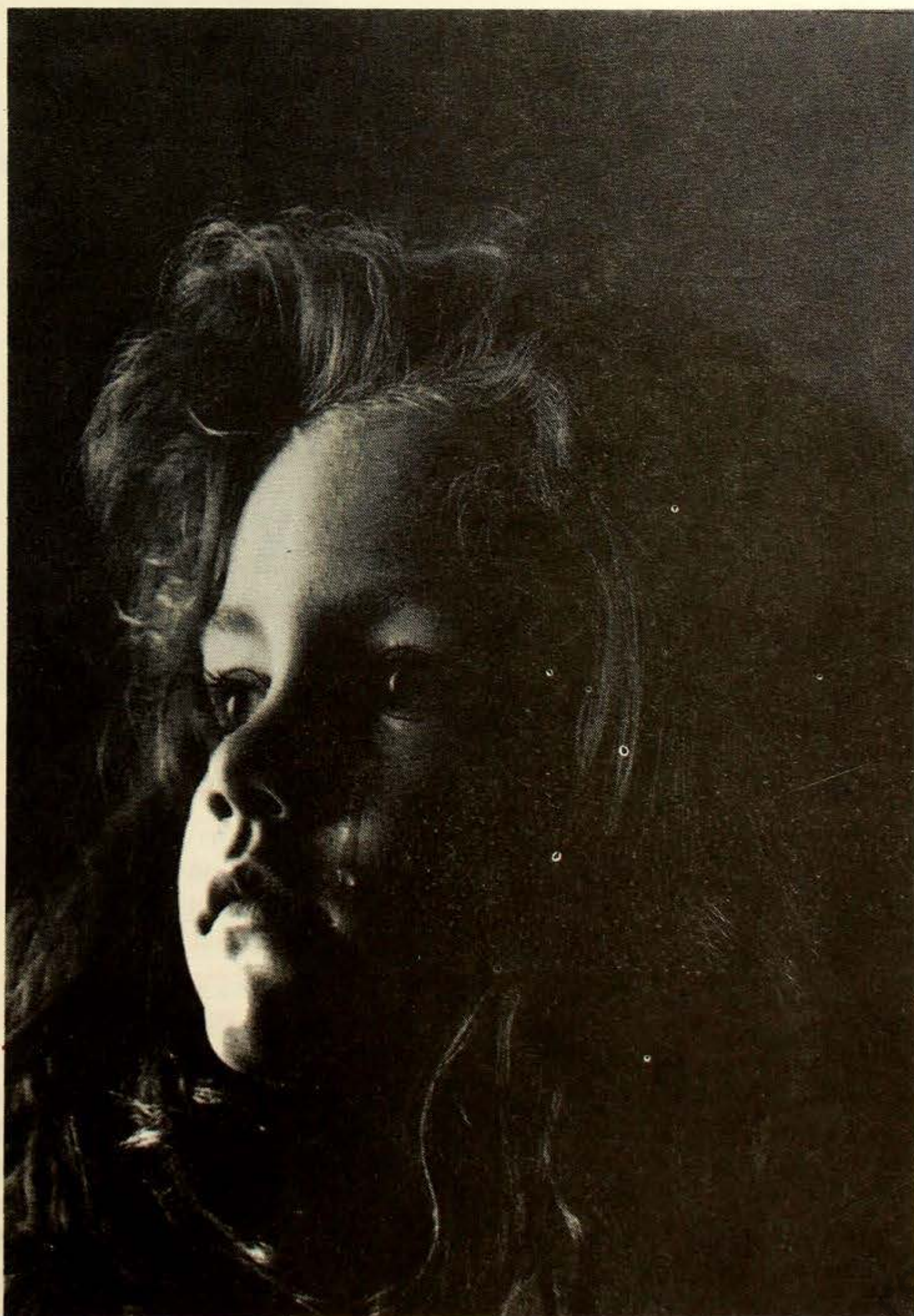
cijena 200.000 din. / 2000 HRD

Obljetnica apsurda

GODINA PUŽA

Trebalo bi možda zapitati Milju Vujanović ili Milića od Mačve postoji li mogućnost da se ovaj naziv uvede kao nova kategorija astrološkog vokabulara. Možda će nam se jednom i sam pojam "godina" učiniti odveć stranim da bismo ga rabili u svakodnevnom govoru. Jer, sve više razmišljamo o današnjem, ili ne daj Bože, sutrašnjem danu, tako da nam pomenuti pojam polako počinje ličiti na nemušti jezik, a čije će se značenje na kraju svesti samo na obredni karakter (oblježavanje rođendana npr.).

Stoga mi i godina čiju obljetnicu nismo proslavili izgleda kao da je prevaljena brzonom simpatične životinje. Ako se malo bolje razmisli, to i nije tako čudno. Previše toga nam je oduzeto za ovo vrijeme otkako su, više no ikada Ujedinjeni narodi uveli sankcije. Zauzvrat, ostavljeno nam je samo vrijeme, kao beskonačna kategorija. A i to nam je ostavljeno kao prokletstvo. Vrijeme: da trpimo, čekamo, molimo se (neznano više ni komu) da nekoga "strefi kap", ili da se dogodi nešto drugo što bi nam ovu strašnu oporuku izmijenilo. Bilo bi dobro kada bi jednom netko otkrio da se, (u našem slučaju izgleda kao neograničeno), slobodno vrijeme može iskoristiti i za razmišljanje i svodenje računa. Međutim, to je naporno, a i navikli smo da to uvijek čini netko umjesto nas. Osim toga, on to čini baš onako kako treba, tj. govori našim ustima, jer mi i tako nismo u stanju nešto drugačije izustiti. A i kako ćemo, kad je u pravu? I tako, od kako je ameba.

Nastavak na 3. strani

Je li ovo naše sutra?

Neodlučnost međunarodne zajednice mogući uzročnik još većih sukoba

OPASNA IGRA

- **Posljedice ogromnog raskoraka između odluka UN i njihove provedbe na terenu može imati nesagledive posljedice.**
- **Ako se ne osigura provedba principijelnih rješenja za manjinske zajednice, bit će to nova kap ulja na vatru.**
- **Po nekima, Srbi imaju pravo na vlastitu državu u Hrvatskoj, a Hrvati u Srbiji nemaju pravo ni na kulturnu autonomiju.**

Principi su tu. Paragrafi također. Povelje, sporazumi, ugovori jasni su i nesporni. Prava čovjeka znamo već svi napamet. Povelje Ujedinjenih naroda, rezolucije koje su donijete, principi univerzalnosti prava ulivali su nadu onima željnim pravednoga mira. Carringtonovi dokumenti, Vance - Owenov plan koji su bazirani na osnovu opće prihvaćenih međunarodnih načela davali su nadu napaćenima, bili su ufanje strpljivima, moralna potpora demokratima... Međutim, što vrijeme više odmiče slova postaju mrtva na papiru, riječi postaju isprazne, jer iza njih ne stoje djela, barem ne učinkovita, to više nada prelazi u očaj, strpljenju ističe kraj i sve je veći broj zlodjela; rat ne prestaje, već se širi, čovjek se ne smiruje, već izluđuje.

Posljedice ovako ogromnog raskoraka između odluka UN i njihove provedbe na terenu može imati nesagledive posljedice i upravo taj raskorak između zadatog i izvršenog može postati uzrokom sveopćeg rata i međusobnog uništenja. Sve rezolucije UN možda bolje da nisu ni donešene, ako se one ne kane i provoditi na terenu. A ako je netko pak mislio da će donošenje rezolucija samo po sebi riješiti probleme, očito se prijevario. UN moraju biti spremni uporabiti i silu u provedbi rezolucija, inače one postaju samo sprdnja pravednicima, a poticaj agresorima. Vance - Owenov plan za Hrvatsku i BiH nije trebalo ni donositi ako nema nimalo želje i političke volje da se predloženi planovi i sprovedu. Sam Buthros Ghalli je priznao da snage UN nisu sprovele svoju

zadaću ni u Hrvatskoj. Prognanici nisu vraćeni svojim domovima, okupiran teritorij nije reintegriran u Hrvatsku, etničko čišćenje nije zaustavljeno. Oni koji su vjerovali u autoritet UN postaju razočarani; sve bliže su očaju, pa time i skloniji ratnoj opciji. Oni koji su okupirali hrvatska područja postaju još više ohrabreni impotentnošću UN na terenu. Nedostatak odlučnosti i volje da se plan za BiH provede i u djelo, doveo je do još veće eskalacije ratnih sukoba i to iz prostih razloga, jer zlikovcima postaje sve jasnije da su UN neučinkoviti, a u primjeni vlastite sile rezultati na terenu postaju odmah vidljivi.

Problem pitanja manjinskih zajednica na prostoru bivše SFRJ, kao i njihovo rješenje, je principijelno dobro postavljeno. Međutim, ako se ne osigura i njegova provedba bit će to samo uzrok novim sukobima. Po istom principu bi se trebela rješavati pitanja svih nacionalnih grupa na prostorima bivše Jugoslavije. Da se zadržimo samo na "C" točki Carringtonova dokumenta o manjinama, u kojemu se kaže da će manjine u onim dijelovima novostvorene države u kojima čine većinu imati pravo na specijalni status, tj. na teritorijalnu autonomiju koja podrazumijeva veoma širok spektar kompetencija. Većinskom narodu koji je u manjini na području sa specijalnim statusom garantirala bi se također sva prava, počev od školstva pa do ravnopravnog sudjelovanja u lokalnoj policiji i sudstvu. Da vidimo kako to izgleda sada u praksi.

Kninski Srbi, na koje bi se odnosio takav status ne prihvataju to kao za-

dovoljavajuće rješenje, već proglašavaju vlastitu državu. Da ne govorimo o Srbima u istočnoj Slavoniji kojih je po popisu iz 1991. bilo tek 17%, te po tome ne bi imali pravo čak ni na teritorijalnu autonomiju, već samo na kulturnu. Dakle, Srbi u istočnoj Slavoniji i kninskoj regiji silom su uzeli sebi veća prava no što im pripadaju. Nasuprot tomu, Mađare se u Vojvodini demonizira, pa čak i od strane umjerenih stranaka, jer se teritorijalna autonomija po etničkom principu smatra najvećim zlom. Istina, nijedna od tih stranaka nije napala pobunjene Srbe u Hrvatskoj. Hrvati, pak, u Vojvodini traže samo kulturnu autonomiju, ali ni u tome ih u Srbiji nitko, za sada, ne podržava (osim VMDK). Albancima na Kosovu i Muslimanima u Sandžaku većina Srba ne bi dala također nikakvu autonomiju. Dakle, među onim Srbima koji danas imaju dominantnu ulogu u politici očito dominira princip dva aršina, a ne princip UN. A ako UN, misle spasiti obraz, morat će shvatiti da nije dovoljno donijeti planove i rezolucije, već se moraju pronaći i načini za njihovu implementaciju, pa makar to u krajnjem slučaju bilo i silom. Inače, moglo bi se desiti da principi dva aršina postanu principi i UN, a to bi već postala opasna igra. ■

Zahvaljujući proširenom broju suradnika i angažiranosti studenata bili smo u mogućnosti proširiti "Glas ravnice" na 24 strane. Nadamo se da će i ovo doprinijeti da list bude još čitaniji.

Radost novootkrivene slobode

Pošto su nas oni koji su u zavjeri protiv nas ostavili samima sebi, nama je preostalo da u nenadanom bogatstvu apsolutne dozvoljenosti zadovoljimo svoju znatiželju i otkrijemo do sada nepoznate čari dopuštenoga. Pokazalo se, na žalost, da se nekima ovakva vrst boravka između dvije praznine i previše dopala i da se ne osvrću ni na one sa kojima, i od kojih, žive, kao niti na one koji nas i pored toga što su nas napustili, pomno promatraju. Jer, u trenucima rastanka koji nam se tada nije činio bolnim, nismo hajali za riječi upozorenja za dobivanjem ovakve vrst slobode, kao niti na uvjete koji su traženi da se prijateljstvo održi. Uostalom, zabava je tek počela i nismo još ni dovoljno sviikli na nju, a da bismo se zaželjeli povratka u neki kruti kalup (kako li smo samo mogli živjeti u njemu?). Pored toga, nekima se ovo baš osladilo, i nisu ljudi napuštati "koke koja nose zlatna jaja". Jer, vjerujem, nigdje se lakše na svijetu ne može živjeti nego ovdje. Nigdje nema toliko koka koja svoja jaja pohranjuju gazdama, majkama i bossovima, ma koliko oni dobri bili. Svoje je ipak svoje. Ali ne i ovdje. Nigdje nema toliko odanih koji će se zarad prošlosti odreći budućnosti. Pa čak i svoje djece, ako treba. A treba. Poput Abrahama. Tako smo u raznim likovima koji nam zabrinuti i namrgodeni svakodnevno nešto važno poručuju, prorokuju, ili nas podsjećaju na to kako je izdaja nešto najgore, prepoznali Boga i ostavili ovozemaljske puteve. Je li onda čudno što je normalno ostati bez šest miliona ljudi i na kraju opet biti zadovoljan, jer je polovica ipak ostala u životu? Je li čudno kada se svima koji nas upozoravaju, uzvraća prijatnjama, ne birajući pritom ciljeve i oružje? Ovozemaljsko, ili astralno - svejedno. Tajnu i tako samo mi znamo. Čuda su postala stvarnost i mi ih svakodnevno po veoma jeftinim cijenama ("da li je TV pretplata skupa?") gledamo izravno i u vlastitoj produkciji. Vjerujem da veći dio populacije u svojoj mikro psi-

holingvističkoj svijesti uveliko već nosi zametke budućih vjesnika sutrašnjice. Oslušne li se samo razgovor ljudi u sunčanoj dobi života, radnika, seljaka i poštene inteligencije, lako se može doći do zaključka da je bit govora onih od gore, onih kojima je mjesto u dobro čuvanim ustanovama i onih od dolje izjednačen.

Djeca će biti najjača oporba

Što bi onda trebale predstavljati suze djevojčice na naslovnoj, ili pak izraz lica dječaka na ovoj strani? Ne-

Prirodna pojava u zatečenoj situaciji

razumijevanje. Zvučat će možda čudno, ali ne isključujem mogućnost da će djeca biti upravo ta koja će postati najjača i ujedinjena oporba, i koja će na neki način promijeniti postojeću nepodnošljivu lakoću postojanja. Možda će njihov plač ili apatičnost trgnuti "odrasle" iz stanja kolektivnog "tripa" i vratiti ih onima sa kojima bi se i po prirodi stvari trebali najbolje razumjeti i trebali biti. Jer, na sreću, djeca još ne poznaju govor odraslih, ali ga na žalost, osjećaju. Neznanje često izaziva osjećaj straha, a strah

često dovodi do plača. Ne znam što je gore, da li to kada se djeca naviknu na plač, ili kada se odrasli na to naviknu. Ako postane normalno da djeca usljed straha koji ne razumiju, ali ga osjećaju, plaču, a mi se pravimo da to ne primjećujemo (ili stvarno ne primjećujemo), onda je sljedeći korak u tom lancu emocija, duboka depresija. I ne zvuči toliko nevjerovatno, još manje lijepo, a dovoljno je upozoravajuće da sidemo među najbliže i pokušamo naći varijantu govora u kojoj bismo se najbolje razumjeli. U suprotnom, plodovi destrukcije još će više nabujati sve do svoje potpune zrelosti. A ako i to postane "prirodno stanje" tako nam i treba. Više nećemo imati koga optuživati, a u svojoj zasljepljenosti hoćemo li sebi moći priznati barem ovaj grijeh.

Na koji će nam način protjecati vrijeme ubuduće, vjerovali ili ne, ovisi i od nas samih. Ne bi bilo zgorog podsjetiti one koji vjeruju da su im nebesa i na zemlji što je sve obećavano, u čega (i koga) se sve zaklinjalo i što je od svega toga provedeno u djelo. Ali, za to, jednostavno, nema prostora. A i papir ne treba trošiti na bezvrijedne stvari. Susjedi, nama znani i neznani, bili su do kraja jasni. Bajke koje se ispredaju zvuče mnogo ljepše, jer oni koji ih pričaju vješto u ovim uvjetima pogađaju "žicu" svojim podanicima, pokazujući tako svoje dobro poznavanje psihologije mase i predviđajući što bi to bilo sljedeće što će "pasati" neutješeno. Dakle, svatko nudi to što ima i što mu je u interesu, pa se i ne čini nenormalnim naše pristajanje na tiho nestajanje, ukoliko je praćeno laskavim riječima i slatkim obećanjima. Jer, ono što nudi "the rest of the world" (ostatak svijeta) trebao je nuditi znatno ranije. Onda, kada smo još znali za radosti i probleme običnog života, a kada smo se mitovima i bajkama ako smo ih čuli iz usta odrasla čovjeka, od srca smijali. Osobito, ako je to dolazilo od doktora, akademika i sa najviših državnih mjesta. Bio je to poticaj ljudima kojima je humanost profesionalna obaveza da malo više "obrate pažnju" na dotične. Danas je ono što nam neprijateljski narodi cijelog svijeta nude uz određene uvjete previše grubo i bolno, jer nije humano tražiti glave ludaka. Odveć je skupa igračka koju imamo i koja nam tako lijepo ispunjava vrijeme da bismo je žrtvovali nekom monotonom redu i poretku. Neka se oni strpe dok nam igranje ne dosadi, ili se u igri posvadamo. A za to bi već trebala pomoć sa strane.

Zlatko Romić

DSHV postao pridružen član Federalne unije europskih narodnih grupa

DSHV JOŠ BLIŽE EUROPI

Na kongresu Federalne unije europskih narodnih grupa (FUEV) 23. svibnja, na kojoj je bio nazočan i predsjednik DSHV mr Bela Tonković, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini primljen je za pridruženog člana ove organizacije, koja igra veoma značajnu ulogu u Eu-

ropskom vijeću, naročito kada je riječ o manjinskim zajednicama. Od 22 molbe samo su dvije organizacije primljene u FUEV za pridruženog člana, dok su ostali primljeni samo za dopisnog člana. Ovo je još jedna u nizu od veoma značajnih priznanja za našu organizaciju.

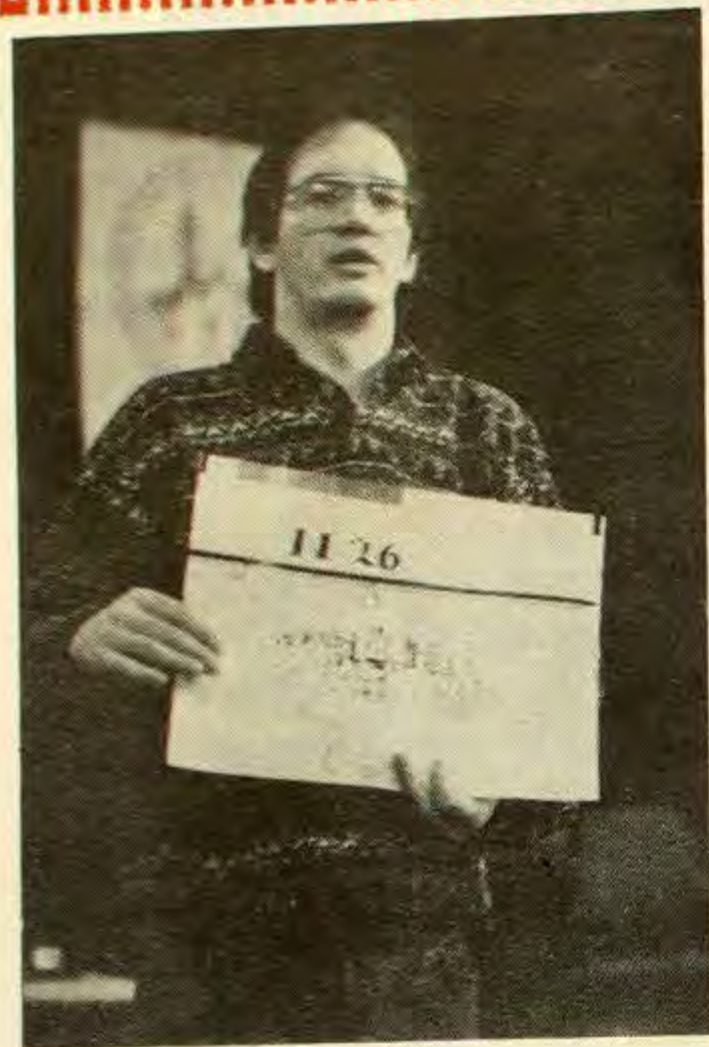
Tijekom svibnja i lipnja u "Bunjevačkom kolu" održana različita predavanja

OD SUBOTIČKE KULE DO SUNČEVA SUSTAVA

Subotica - "Naučno - istraživačka sekcija" KUD "Bunjevačko kolo" priredila je tijekom prošloga i početkom ovoga mjeseca tri predavanja, po temama različita, ali zanimljiva.

Tako je 11. svibnja Vas Géza, povjesničar iz Zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Subotice, održao pred oko 100 posjetitelja predavanje "Od subotičke kule do Franjevačke crkve" u kojem je na zanimljiv način prikazao povijest subotičke tvrđave. Pokazalo se da je tema bila odveć interesantna i da su posjetitelji s velikom pozornošću slušali predavača, jer se na kraju razvila veoma žustra diskusija u kojoj je svaki diskutant raspolagao do tada "nepoznatim" podacima koji su vezani za povijest jezgre našega grada. Na sreću, ton diskusije bio je mnogo umjereniji u odnosu na već poznate razgovore s povodom, ili otvorenim studijima koji nam se obilato nude ovih dana (mjeseci, godina...).

Za one koji skrbe o ekologiji, a uz to vole grožde i vino i o njima žele nešto više saznati, organizatori su se dva tjedna kasnije pobrinuli da predavanje na temu "Ideje ekološke proizvodnje grožđa i vina" održi prof. dr. Petar Cindrić, profesor na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu. Prisutni su imali prigodu upoznati se s osnovima ovakove vrste proizvodnje, s ograndom da se to uglavnom odnosi na razvijene zemlje Zapadne Europe, dok je kod nas sve to

Vas Géza

uglavnom još u fazi "praćenja".

"Sunčev sistem i svemir" bila je tema predavanja, održanog 8. lipnja. Prof. dr. Mate Brčić Kostić je ovu izuzetno široku i tešku temu "preveo" prisutnima na jezik i pojmove koje je svatko mogao razumjeti. U svom predavanju dr. Mate Brčić Kostić iznio je najosnovnije podatke i saznanja o ovim uvijek nedovoljno istraženim i tajnovitim činjenicama koje čovjeka odvajkada zanimaju, ali čiju bit često teško shvata.

Tijekom ljetnjih mjeseci ova sekcija pri "Bunjevačkom kolu" napraviti će "pauzu", a na jesen će nastaviti s ovom lijepom i poučnom praksom.

Organizacioni odbor "Dužijance" pripremio sve za predstojeće svečanosti

UTVRĐEN PROGRAM

Subotica - Na sastanku, održanom 31. svibnjau "Bunjevačkom kolu", na koji su od strane organizatora bili pozvani

svi koji će na neki način sudjelovati u provedbi predstojećih žetelačkih svečanosti, kao i predstavnici grada i službe sigurnosti definitivno je utvrđen kalendar i program po kojemu će se ovogodišnja "Dužijanca" od-

vijati. Sada predstavnicima organizacionih grupa predstoji zadatak da što uspješnije oživotvore one što je na papiru prihvaćeno i dogovoreno.

Organizacioni odbor "Dužijance" je odgovorio na "saopštenje" OO SK - PJ Subotica, kojemu je ove godine pripalo počasno "pravo i obaveza" da se prvi oglasi mjesec dana uoči praznika novoga kruha. "Saopštenje" OO SK - PJ nije vrijedno komentara, i umjesto njega samo pitanje: koga oni predstavljaju? Birače zasigurno ne.

(z.r.)

Novost iz Skupštine općine Subotica

HOĆE LI ZAŽIVJETI HRVATSKI?

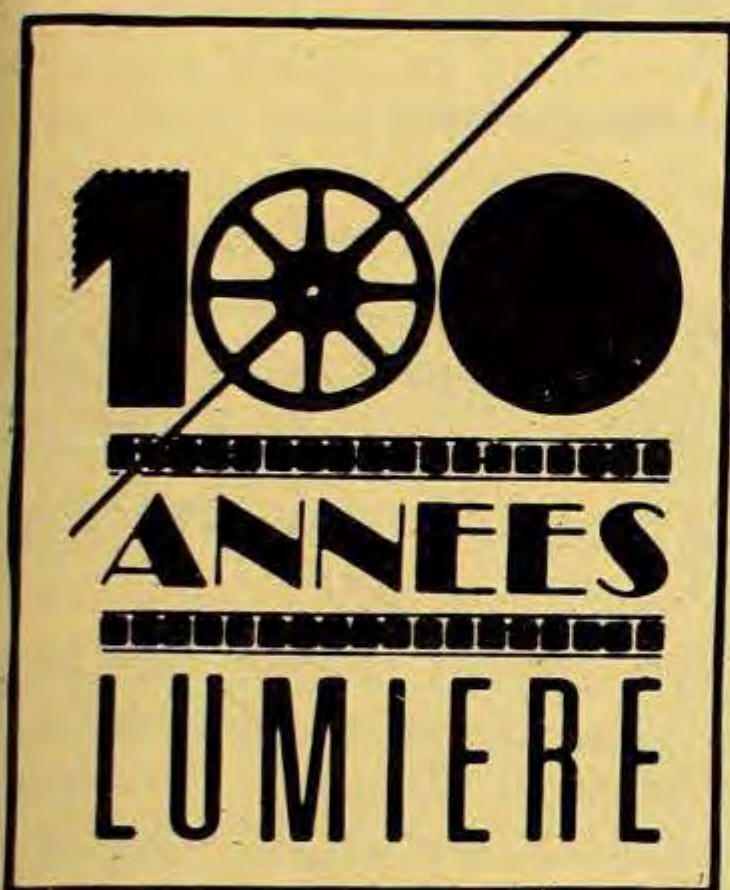
Subotica - "U službenoj upotrebi u Opštini su istovremeno srpski, hrvatski i mađarski jezik sa svojim pismima"! Tako glasi član 5 novog prijedloga o uporabi jezika i pisma na teritoriju općine Subotica, kojega je izradila općinska Komisija. Na sjednicama, održanim 11. i 12. lipnja, odbornici su prihvatili većinom glasova da se ovaj prijedlog stavi na javnu diskusiju.

Tako ćemo na primjer, ukoliko se ovakova odluka nakon rasprave i donese, umjesto postojeća dva, imati nazive Skupštine općine na tri jezika: srpskom, hrvatskom i mađarskom.

(z.r.)

Zagreb je prošlog mjeseca bio jedan od četiri grada u svijetu koji su obilježili značajan jubilej

100 GODINA LUMIEREA

Zagreb - Nedavno je u Zagrebu završila retrospektiva dokumentarnih filmova velikih francuskih sineasta od Augusta i Louisa Lumierea (Augusta i Luja Lumijera) do danas.

Pod nazivom "100 annees Lumiere" ("100 godina braće Lumiere") Francuski institut iz Zagreba u suradnji s Akademijom dram-

ske umjetnosti i KI-NO dvoranom FilMOTEKE 16 priredio je obiman program od ukupno 62 filma koji su prikazivani od 21. travnja do 18. svibnja o.g. Osim u Zagrebu, prikazivanje ovog ciklusa priređeno je još u Tokiju, Barceloni i Oslu.

Gospodin Jean-Pierre Jeancolas (Žan-Pjer Žankola) održao je predavanje "Dokumentarni film u francuskoj

produkciji", te na taj način pružio prigodu da se ponovno vrati duh slavne braće. Tako je program počeo prikazivanjem nijemih filmova koje su snimili između 1895. i 1898. upriličenu uz sjajno improviziranu pratnju na glasoviru g. Bogdana Gagića, profesora na Akademiji dramske umjetnosti. Ostale su projekcije održane u u KI-NO dvorani FilMOTEKE 16 i nekoliko projekcija u velikoj dvorani Kinoteke. Mogli su se pogledati filmovi poznatih filmskih autora poput Joris Ivens (Žoris Ivens), Alain Resnais (Alen Resne), Renè Clair (Rene Kler), Jean-Luc Godard (Žan-Luk Godar), Jean Cocteau (Žan Kokto), Jean Vigo (Žan Vigo), Eric Rochmer (Erik Rošme), Jean Renoire (Žan Renoa) i dr.

Filmove je pogledalo oko 900 gledatelja, a posebno zanimanje izazvao je film "Le mystere Picasso" ("Tajna Picasso") od Henri-Georges Cluzota (Anri-Žorž Kluzoa). Ono što je posebno obradovalo naše nositelje programa su kopije u odličnom stanju, koje su, kao arhivski materijal, dobivene zahvaljujući Direction de la communication francuskog Ministarstva vanjskih poslova.

Branko Ištvančić

Nastavljene "čistke" u Petrovaradinu

SMRT VLADIMIRA NAZORA 1993!

Petrovaradin - Ispred bivše Osnovne škole "Vladimir Nazor", sada "Jovan Dučić", uklonjen je 39. travnja o.g. i kip znamenitog pjesnika čije je ime nosila još od 1953, tj. od vremena čim je ova škola iz niže mješovite gimnazije prerasla u osnovnu.

Kipar Stjepan Gračan darovao je Petrovaradincima brončani kip veličine dva metra, a postavljen je ispred škole 1976, na stotu obljetnicu rođenja vrsnog pjesnika.

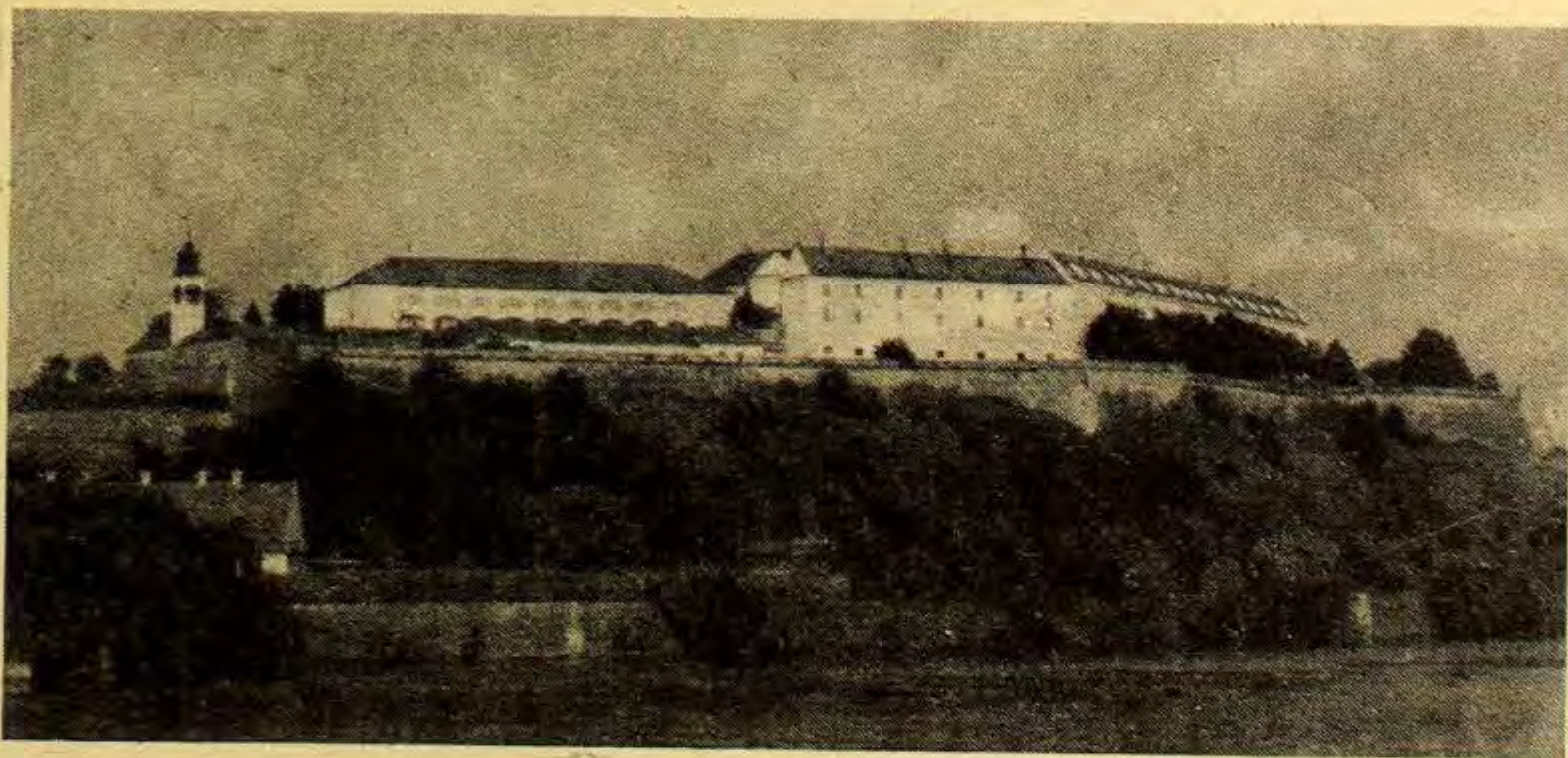
Uklanjanje kipa, i oduzimanjem školi imena Vladimir Nazor samo je dio posla, započetog s ulica. O ovome je "Glas ravnice" svoje čitatelje već izvijestio. Da podsjetimo: u Petrovaradinu je u tijeku i izmjena naziva ulica, tako da više neće biti Berislavićeve, Frankopanske, Ju-

rišićeve, Svačićeve, Kumičićeve, Trnskoga, Matije Gupca, Zrinskoga ili Gustava Krkleca.

Za samo dvije godine, od 1991. do 199. iz Petrovaradina se u "toku promena", promijenio i značajan broj njegovih žitelja, te je tako 106 obitelji (435 osoba) iselilo iz Petro-

varadina, zamijenivši svoje kuće i imanja. Ostale su još jedino četiri katoličke crkve kao nijemi svjedoci zatiranja jednog naroda od strane jedne države koja mu je sve uzela, a ništa nije davala. Posljednji primjer je druga "smrt" Vladimira Nazora.

Marko Kljajić

I nebu smo se zamjerili, i jedino što još, svjesni svoje nemoći i apatije, bezbojnim pogledom uvidamo je

ZEMLJA U KOROVU

Od politike više ni u kukuruze ne možeš pobjeći. • Ćosić se vratio pisanju, i on sa ovim što se oko nas i u nama događa nema više nikakve veze. • Zajedništvo koje svoje poštiva, a tuđe cijeni Vama je, gospodine Olajos, tuđe i strano, te stoga i pozivate na bojkot "Dužijance" građane i omladinu Subotice. • SPS je nevin, da neviniji ne može biti, poput žene na trećem porođaju

Ovih dana u znoju lica svojega kopam kukuruze: "zubače", sudanske trave, ostalog korova i korijenja mnogo. Pokušavam preko motike uspostaviti dijalog s precima koji su se isto ovako saginjali; prizivam davna vremena kada je života na ovim, sad već napuštenim i porušenim salašima, bilo u izobilju. Mada ovdje, uostalom kao i posvuda, života nema u izobilju, i mada znam da to ne odgovara činjenici čini mi se, a i osjećam da to u ovim oskudnim vremenima bar lijepo zvuči. A to na trenutak nostalgично razgaljuje i čini Bačku još pitomijom. Ali dijaloga nema, ne teče. Nema ni kiše. Žito i kukuruz pate, ali korov ne. On raste i živi u svom iracionalnom svijetu, zadovoljno na grbači drugoga. I dok neprecizno, nevješto udaram motikom po suhoj zemlji, odsjećam stabljiku. Gazda onako uzgred, prije-ko ili kroz motiku, kaže:

- Ako očeš štogod i za čardak, moraš se pokadgod i sagnit. Korov se tako najbolje iskoreni, a neće ti ništa ni falit.

- A ponos, a dostojanstvo? - uzvraćam, i tog momenta shvaćam da sam uhvaćen u kolotečinu svakodnevnice. Da sam u raljama politike. Od nje se više ni u kukuruze ne može pobjeći. Politika je starija od čovjeka, od životinje, od zraka - sve je politika, pa i ovo kopanje po papiru, po izmučenoj utrobi svijesti.

Navečer, umoran čitam Eliota, Krležu, Miljkovića: "Očajnu pesmu"
*Misao koja ne ume da misli
Zavlada svetom. I sada je kasno
Bilo šta reći, što bi bilo jasno*

Ne mrzim, ali ni ne volim više

Šutim, ostavljam knjigu, uzimam novine: smjena Dobrice Ćosića. Ta me spoznaja ostavlja ravnodušnim. Tek njegova izjava, pročitana ovih dana u novinama me istinski uznemiruje. Jer, on na upit novinara je li primijetio djevojke i mladiće koji skupljaju potpise za oslobađanje Vuka, odgovara "ne".

- A da ste primetili, da li biste i Vi potpisali takvu peticiju?

Gospodin Ćosić odgovara:

- Ne, neću ja više ništa da potpisujem.

Eto, čovjek se vratio pisanju, i on sa ovim što se oko nas i u nama događa nema nikakve veze. Pojeo vuk magarca - i šta. Po prvi puta osjećam strah, ali ne i mržnju. De Gaule (De Gol) se daleke '68. sagnuo zbog Jean-Paula Sartra (Žan-Pol Sartra). Nije dozvolio da ga uhite. Gospodin Ćosić, pisac, ne primjećuje mladiće i djevojke koji ne prikupljaju potpise samo za Vuka, jer Vuk u ovom trenutku simbolizira oslobođenje, znak nade za jednu buduću demokraciju. Pogodila me ova lakonska izjava pisca, a vratio se svom poslu - pisanju. Hoće li njegove buduće knjige ostati nepotpisane, nije bitno, ali njegov potpis na peticiji bi imao veliku težinu. Čitam Fernandela Arrabala (Fernandela Arabela), njegovo pismo generalissimusu počinje ovako: "Ekselencijo, pišem Vam ovo pismo s ljubavlju. Bez i najmanje sjenе mržnje ili ozlojeđenosti, primoran sam kazati Vam da ste Vi čovjek

koji mi je nanio najviše zla. Počinjući Vam pisati, užasno me je strah." Ne čitam dalje. I po prvi puta i sam osjećam strah od pisanja, od misli, razmišljanja. Ne mrzim, ali na žalost, više ni ne volim. Ja se jednostavno bojim, a bojim se jer me je strah. Možda je to obična igra riječima, tautologija, no osjećaj straha je u meni prisutan. Ali ga se ne stidim. I stoga pišem i potpisujem, jer znam da je pisanje mukotrpno kopanje i dostojanstveno saginjanje. A više i nemam kome pismo adresirati, mada se čežnja za nekim javlja; tko bi bio dobar "naš, bliz, intiman, drug i kome bismo mogli pisati pismo. Ispovjedili bismo mu sve što leži na nama. Pisali bismo mu pisma, a njega nema." Nema! I ne samo da nema onoga komu bismo mogli pisati pisma već i ovaj grad u srcu Bačke, naša Subotica, postaje mi nekako čudna, tuđa i daleka. Nisu u pitanju samo novi ljudi i drugi običaji, nego mnogo je onih koji odlaze, napuštaju toranj. Bježe li iz straha, ili od novoga, nadolazećega, primitivizma. Ne znam. U primisli mi je ponovno Vuk, i ona velika istinita misao izgovorena ni sam ne znam više kojim povodom "niko ne sme da bije ovaj narod". Kako to gorđo zvuči - niko! I baš nitko. I da vremena nisu ovako tužna našlo bi se u njoj osim ironije i pokoje zrnice istine. Ali, u tužnim i teškim vremenima politika je obično daleko važnija od istine i susjeda. I biva mi sad jasno zašto rušenje bilo koje dogme završava u kontinuitetu mržnje, jer je dogmatskoj svijesti uništena racionalnost, a to omogućuje da sumanutu pojedinci do blesavosti krivotvore činjenice i da sve

O S V R T I

to skupa običnom svijetu, to ordinarno krivotvorenje svega i svačega prikazuju kao nacionalnu veličinu i državničku vještinu. Jasne, očigledne činjenice se ne mogu prihvatiti. Dogma se urušava, a svijest bez trunke savjesti funkcionira na mazivu mržnje. Ono što je jasno jednostavno postaje nerazumljivo. Počinje bujati provincijalizam, neznanje, agresivnost... Dolazi do stalne zamjene teza. Na našim prostorima, na žalost, to se ispoljilo u najgrubljoj i najbrutalnijoj formi. Umjesto istinske brige za nacionalnim bićem, nacije javlja se posesivnost za nacionalnom državom. Državom, koja stavlja politiku ispred istine, iznad morala i takovoj politici u biti nije stalo ni do vlastita naciona. Za nju postoji samo slatka aroma vlasti sa okusom moći i njen prvi postulat, ako ga se još sjećate, jer ovaj narod više "niko nema pravo da bije".

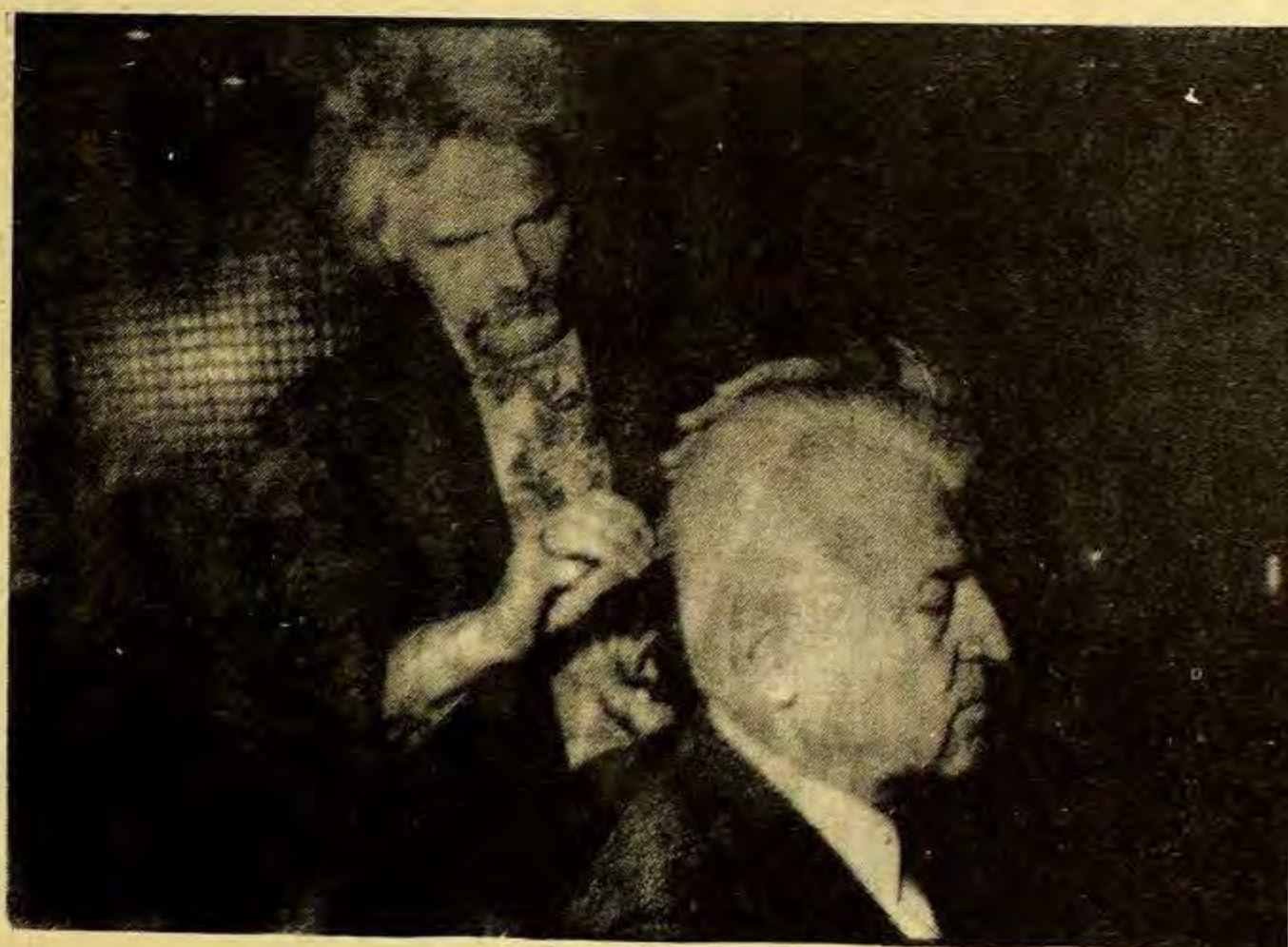
Inžinjeri ljudskih duša

A kako to rušenje dogme prerasta u mržnju na razini ljudi koji su udaljeni od centra vlasti, ali su njeni vjerni trabanti može se pokazati ako se sa okopavanja kukuruza pređe na okopavanje graška. Kao što je poznato, grašak ne samo da je sitniji od kukuruza, nego mu nije ni nalik. A osim toga, grašak obično završava u konzervama, a kukuruz u oborima. I ta svijest, raspolučena između oduzete dogme i novonastalog stanja iz najboljih namjera prije podne mrzi cijeli svijet, a poslije podne sebe, ostatak svijeta i susjede. Ovih dana sam imao prigodu čitati priopćenje predsjednika OO SK - PJ gospodina Olajos Nagy Miklósa (Olojoš Nod Mikloša) sročeno na razini običnog boljševičkog ričeta, gdje će, ne trepnuvši, poput novog augura za "Dužijancu" reći, a u stilu: teza, antiteza, sinteza da je "Dužijanica prvenstveno turistička atrakcija i svečanost radnika, seljaka i inžinjera". Tako se

gospodin Olajos poziva danas na radnike koji ne rade, na seljake kojima nije ni do čega, a najmanje da budu nečija turistička atrakcija. A što se inžinjera tiče, to je vjerojatno onaj čuveni ostatak u stilu "inžinjera duša". Mada u cijeloj toj novokomponiranoj tradiciji po gospodinu Olajosu čudi i zabrinjava što nije našao mjesto za po-

tude cijeni Vašoj svijesti je tuđe i strano i stoga pozivate na bojkot "Dužijance" građane i omladinu Subotice. Nisam ništa pročitao da ste se oglasili povodom uhićenja Danice i Vuka Draškovića. Mnogo ste glasnjivi bili u vrijeme "jogurt-revolucije". Otprilike tako se svijest na prijelazu iz dogme u nove uvjete želi pokazati u svojoj minornosti široka: demokratska i humana, a u biti je nekrtična i nikakva. Ovdje ni motika ne pomaže. To treba izživjeti.

A egzemplarno je i "saopštenje" mjesnog odbora SPS-a iz Bajmoka izdatog povodom tragične pogibije mladih ljudi u šabačkoj vojarni koje potpisuje tajnik tog odbora gospodin Dušan Stipančević, za vrijeme vladavine u Subotici "Dr." Božovića vatrenog za-

"Sledeći, molim"

litičare, švercere i ostale "are" i "ere". Gospodine Olajos, zna se da je "Dužijanica" svetkovina bačkih bunjevačkih Hrvata koja ne isključuje, uostalom kao ni svaka druga svetkovina, ni druge narode ni nacije. Jer, bez njih bi svetkovina bila siromašnija i ne bi bila svečana. Ali Vama je stalo do istine, tradicije, povijesti i kulture kao i grašku do motike. A divna je i Vaša teza o zajedništvu koja je rođena i gajena na predškolskom marxizmu, a na principu da negacija negacije može biti ponovno negacija. Pa pišete: "Država, mora obezbediti svakoj nacionalnosti negovanje i čuvanje svoje kulture, tradicije i običaja". Pobogu, pa DSHV se za to zalaže i to samo i traži. Ali Vaše zdravo tijelo bez duha u slalomu dodaje: "Ako živimo zajedno i radimo zajedno - zašto se podvajati u kulturi?" Još jednom "pobogu" gospodine Olajos, kada ćete shvatiti, inače po sebi jasne stvari, da različite tradicije, običaji, kultura, te njihovo poznavanje, njegovanje i uzajamno prožimanje nije podvajanje nego jedinstvo i pravo zajedništvo? Ali to i takovo zajedništvo koje svoje poštiva, a

stupnika njegove "suncokret ideologije" (poznatije kao "laktašenje") kojoj je, istini za volju, ostao vjeran do kraja. Povodom tog tragičnog događaja u "saopštenju" on optužuje i svu krivnju baca na gg. Agostona i Tonkovića. Oni, iz SPS-a, već po starom dobrom receptu i prokuženoj formuli, znaju da su za sve nedaće i sunovrate u ovome društvu krivci političke stranke na čijem su čelu pomenuta gospoda. SPS u tome ne vidi, niti nalazi svoju krivnju. SPS je nevin, da neviniji ne može biti, poput žene na trećem porodaju. Inače, s nestrpljenjem očekujem novo priopćenje nekog "mesnog odbora" SPS-a koji će svu demokratsku oporbu Srbije optužiti što je Vukovar "osloboden", i što Dubrovnik nije sagrađen starijim no što je bio, prije pojave SPS-a na ovim našim prostorima.

Čudna su vremena. Vraćam se motici, povremeno čitam Arrabala, jer ni smrt nije više kao što je nekoć bila. Žao mi Subotice.

Vojislav Sekelj

O S V R T I

Vladimir Marković, sada već naš redovni suradnik, član "Pokreta za ljudska prava", šalje nam iz Beograda u poduljem pismu priopćenje za tisak, političke stranke i javnost podatke o tomu kako je "prepolovljen" njegov feljton u beogradskom listu "Student" i kako je taj list misteriozno mijenjao adrese, kao i njegovo tajnovito gašenje. O svemu tome gospodin Marković ima vlastito mišljenje, a na osnovu onoga što je napisao KPD

ČITAJU LI ("NAŠI") POLICAJCI?

• Sumnjati nije neučtivo

Pitanje kao pitanje. Ukoliko nije egzaktno, odgovori mogu biti različiti, a njihovo tumačenje stvar diskusije. Koji bi odgovor na koncu prevagnuo, nije stvar ovog članka. Uostalom, praksa je najbolji pokazatelj. Ono što jest stvar ovog članka vezano je za sljedeće.

Beogradski list "Student" je od početka listopada prošle godine počeo objavljivati feljton gospodina Markovića KPD - bolnica u Beogradu; pacijenti i prilike". Autor je uredništvu lista skrenuo pozornost da je tekst "izrazito opoziciono i kritički" orijentiran spram uprave i institucije KPD bolnice u Beogradu (ustanovi "vrlo bliskoj ovdašnjim vlastima i policiji Srbije") i da stoga oni kao uredništvo "vrlo lako mogu imati neprijatnosti i doživljavati različite pritiske" ukoliko ovakav tekst budu objavljivali. Rečeno mu je da se zbog toga ni najmanje ne brine, jer se oni ne plaše "nikakvih pritisaka". Pomenuti feljton je trebao izlaziti u osam nastavaka, ali se njegov posljednji nastavak u tom listu pojavio u prosinačkom broju, kao četvrti. Nakon toga su bili izbori, a gospodinu Markoviću su za sve što je dalje slijedilo ostale samo pretpostavke i sumnjičenja.

Pošto je početkom ove godine nekoliko puta odlazio do uredništva lista ne bi li im predao i peti nastavak feljtona, a da tamo nije nikoga našao stvar mu je postala sumnjiva. Osobito, kada je u Balkanskoj 4 (nekoć: adresa uredništva), gdje su i prostorije Saveza studenata Beograda (dalje: SSB) naišao na jednu od službenica SSB ko-

ja mu je rekla da članovi uredništva "Studenta" neće dolaziti do 10. veljače, "jer su na raspustu!?" Ovo je još više za čuđenje, jer list je do tada redovito izlazio kao mjesečnik, a da bi se pojavio u prodaji, on mora biti i pripremljen. Kao ilustracija službeničinih riječi bila je brojna nagomilana pošta pred vratima uredništva. Naravno, i pored sumnji, gospodin Marković nije mogao znati da se uredništvo preselilo u Studentski kulturni centar (dalje: SKC), u ulicu Srpskih vladara 48, te je nešto kasnije još jedanput otišao na staru adresu ne bi li predao pomenuti nastavak feljtona. Ondje su mu, kako kaže, "tamošnji zvaničnici" rekli da se u restoranu SSB nalazi jedan član uredništva "Studenta" i da NJEMU može predati feljton kojega nitko da primi. Pošto je gospodin potvrdio da je član uredništva (nije se predstavio), čvrsto mu je obećao da će tekst proslijediti glavnom uredniku.

U međuvremenu je 25. siječnja o.g. izašao "Student" br. 15-16, ali bez teksta o uvjetima u KPD bolnici u Beogradu. Posve slučajno, od jednog uličnog prodavača, gospodin Marković je saznao da se uredništvo preselilo u SKC. Od gospodina Slobodana Vukšanovića, glavnog urednika lista, saznao je da oni uopće nisu dobili peti nastavak feljtona, te ga stoga i nisu mogli objaviti. Nakon toga im je autor opisao osobu koja se predstavila kao "član redakcije", na što su mu oni odgovorili da na osnovu opisa oni "ne znaju ko bi mogao biti taj" i upitali ga ima li duplikat svog teksta. Na pitanje tko je uređivao autorove tekstove, do-

bio je odgovor da je to gospodin Srđan Staletović. Osoba koju je telefonom pozvao, predstavila se kao Srđan Staletović, ali je rekao da nije on taj kojemu je u prvoj polovici siječnja predao tekst. Međutim, on je "čuo" da je peti nastavak dospio u uredništvo! U samom uredništvu mu nisu dali adresu gospodina Srđana Staletovića, niti podatak je li negdje zaposlen, a adresa se ne može pronaći ni u telefonskom imeniku Beograda. Nakon toga, dogovorio se sa gospodinom Staletovićem da se ovaj posljednji raspita glede feljtona, ali se ni gospodin Staletović do sada nije oglašavao na bilo koji način. Vladimir Marković se sada pita tko tu zapravo ne govori istinu, i zašto je kriju, jer je očito da tu nešto nije u redu.

Osmog ožujka o.g. izašao je za sada posljednji broj "Studenta", i od tada se više nije pojavljivao u prodaji. Da su odnosi između SSB i "Studenta", koji je od izbora u prosincu '92. napravio više "slaloma", više nego zategnuti objavila je i "Borba". U čijim je rukama "Student", i kada će ponovno izaći - ne zna se. Autor je zadovoljan načinom kako su u listu do tada redigirali i objavljivali njegov tekst. Ali, imaju li u svemu ovome udjela i oni na koje se "prepolovljeni" feljton odnosio, ostaje da se vidi. Sumnjati nije neučtivo. Uostalom, ukoliko odgovor iz pitanja u naslovu bude afirmativan, oni koji se osjećaju prozvanima, i ako im je savjest čista, lako će demantirati autorove sumnje.

Zlatko Romić

GLAVNI U GAČAMA

- **Kakva je to vojska, komandir, kad ne zna gdje je vojnik?**
- **Pucnjava je postala dio mene.**
- **Duboki uzdah olakšanja ispuni mu grudi, suprotan odgovor bi mu vjerojatno ispunio gaće!**

Tako prođe onaj koji puno vidi i zna, a to ne zna zadržati za sebe. Nisam više u komandi. Prebačen sam u pozadinu. Glavni me je stavio na odstrijelnu listu. Mada sam sumnjao, potvrdu za to sam dobio od komandira iz Čemince Crvenog, tek po svršetku "vojevanja". Vjerojatno je moj komandir, kojega, da budem iskren, nikada nisam cijenio, niti kao čovjeka, a kamoli kao starješinu, omekšao nakon vrućeg šamara i to usred vojarne u Subotici od jednog vojnika, rezerviste. Ruku na srce, zaslužio je i gore batine.

Neprijatelj među "svojima"

Upitah ga, onako usplahirenog i smušenog, s crvenim obrazom i suznih očiju, dok sam ga pratio u zgradu komande zašto sam ja, bez ikakvih obrazloženja bio prebačen iz komande u pozadinu, a iz pozadine nakon dva neuspjela pokušaja, prebačen na prvu liniju, na Dravu, pod Osijek i to bez smjene. Odgovorio mi je:

- Glavni je rekao da te se otarasim na bilo koji način.

- To sam i pretpostavljao. - rekoš mu. - No, zašto mi nisi poslao smjenu pošto je proteklo deset dana?

- Kako? Pa ni ja nisam bio obavješten gde si dobio prekomandu! Jedni su rekli da si u Kozarcu, drugi: u Dardi, a neki da si u Slavoniji, u Aljmašu, Sarvašu ili Tenji. To si sigurno čuo od supruge i sina koji su te hteli posetiti za Uskrs, pa su prokrstarili pola Baranje, a da im niko tačno nije znao reći gde se nalaziš.

- Da. Na žalost, čuo sam. Kakva je to vojska, i kakav je to komandir kad ne zna gdje je vojnik? Ili možda nije htjela znati?

Samo je slegnuo ramenima kao da ga se to ništa ne tiče. Sada, poslije godinu i više, kada se prisjetim, malo se štreknem. No, tada sam to primio normalno. Zapravo, bila je to potvrda mojih sumnji. Odveć su još bila svježija sjećanja na kuršum iz pištolja koji me za dlaku promašio. Toliko mi je blizu glave prošao da sam osjetio lagani vjetar u uhu, a žbuka sa zida, gdje je udario, pala mi je za vrat. Kad sam se požalio Glavnom, odgovorio je lakonski:

- Dešavaju se tu i gore stvari.

Izjava Crvenog bacila je svjetlo i na bombu, koja je bačena na mene, tj. na auto kojim sam upravljao.

Dakle, bio sam na straži u Čemincu koji je bio moje drugo stanište u baranjskoj odiseji. Dosta dobra smjena. Od šest do osam ujutru. Stražarsko mjesto pokraj "kuće ljubavi". To je zapravo učiteljski stan kojega je vojska "posudila" za svoje potrebe. Tu su stanovala dva niža aktivna časnika, no rijetko su obojica i spavali u njemu. Ako se i dogodilo da su tamo kad Glavni dođe sa "ženskom", bar jedan je morao pod hitno na "obilazak položaja". Tako se dogodilo i te noći s jedanaestoga na

dvanaesti ožujka. Kad sam izišao na stražu, dakako, prethodnog stražara nisam zatekao. Bit će da mu se prispavalo, pa je otišao ranije, ili je bio pijan pa uopće nije izlazio. U pozadini je to bilo posve normalno, iako je Crveni urlao, prijetio vojnim sudom. No, svi mi smo znali kakav je jadnik. Plašio se vlastite sjene. Za vrijeme jedne pucnjave toliko se uplašio da je gutao tablete za smirenje poput narkomana. Nije smio zaspati, pa je pravio društvo stražarima. Hlače su mu se

tresle kao da mu je netko uključio trofaznu struju na južnu polovicu leđa. Pića je uvijek bilo. Nisu vojnici imali toliko novaca, no tu je bila kuhinja. Baš je netko kontrolirao koliko će kuhar staviti mesa u gulaš. Nafta, benzin, čebad su također dobro došli za trampu.

Čekajući osam sati, polako, s noge na nogu, koračam već dobro utabanom stazom. Sivo svitanje i mirno jutro naruši tek pokoji pucanj, ili rafal. Ništa čudno ili neobično. Bilo je oko sedam, kad grunuše haubice od Švajcarnice i tenkovi i bacači od Vardarca. Ubrzo se lavež dugih cijevi čuo cijelom dužinom Benta - od Topika, Jagodnjaka i Bolmana.

Dobro je: rat je - nije muž!

- Oho-ho! Počelo je počelo. - rekoš sebi u bradu bez ikakvih emocija, te stadoh gledati nebo koje je bilo u plamenu. Nije zaludna izreka "gori i nebo i zemlja". Zemlja je podrhtavala kao da je sami davli tresu. Topnička ždrijela bljuvala su vatru i slala vjesnike smrti krilima crnih andela i ljudske zlobe i mržnje put Osijeka, Valpova i drugih naselja preko Drave. Uopće mi nije palo na pamet potražiti nekakav zaklon. Nije to bila nikakva hrabrost, već, naprosto, sviknutost na takovu svakodnevicu. Pucnjava je postala dio mene. Još dugo po povratku iz Ba-

ranje, budio sam se noću i osluškivao. Kao da mi je upravo ta prokleta pucnjava nedostajala, koja je tamo bila uspa-vanka za laku noć i pozdrav za dobro jutro.

Nije prošlo ni deset minuta, kad vidim potporučnika, inače teškog pijanca, kako kroz park baulja s još jednim vojnikom. Oči mu kao sarme, a podočnjaci lopovski džepovi. Vjerojatno im je telefonom javljeno da probude Glavnoga. Pijandura zatetura uz nekoliko stuba i poče žestoko udarati šakama u vrata. Petnaestak sekundi kasnije otvore se vrata, no ne ulazna, već od terase, pokraj kojih sam stajao ja. Sad mi postade jasno, a uvijek sam se pitao koga tu straža čuva?

Glavni, mamuran, iskolačenih očiju, u gaćama do koljena, s pištoljem u ruci se pojavi. Došlo mi je da se glasno nasmijem. Pozva me tiho i unezvereno imenom (dobro me je poznavao), te upita:

- Ko je to, bre?

Vjerojatno i nije očekivao vojnički pozdrav od mene, a ni meni nije padalo na pamet pozdraviti ga. Podigoh glavu, i uputih mu dugi, pomalo omalovažavajući pogled. Napravio sam, kako se to kaže, psihološku pauzu. Tih nekoliko sekundi je učinilo i više no što sam očekivao. Oči su mu se

počele širiti, a čelo se orosilo. Dlanovi su se žestoko znojili, tako da je pištolj prebacio u lijevu ruku, a desni dlan je tako žustro brisao o gaće, da sam na moment pomislio da ću biti počastvovan muškim stripteaseom. No, na sreću, uzica u gaćama je izdržala. Sigurno je jadnik pomislio da je na vratima muž dotične dame, koju je tijekom noći tješio, budući da joj je muž bio na Bentu. Strah je bio tim veći, što je isti bio jedan od lokalnih šerifa, kod kojih nije bilo milosti. Neizvjesnost su prekinule moje dvije riječi:

- Dva vojnika.

Duboki uzdah olakšanja ispuni mu grudi. Suprotan odgovor bi mu vjerojatno ispunio gaće. U hipu nestade s terase i za nekoliko minuta uskoči u "škodu" koju je u ime JNA, ili "naroda" rekvirirao. Zazuja vozilo, i nestade u izmaglici skoro proljetnog jutra. Nije prošlo ni petnaest minuta, a paljba, kao da je nikada i nije bilo, prestade po cijeloj dužini bojišnice. Čak se ni rafali nisu čuli. Nedugo potom, stiže Glavni sav nekako ozaren, valjda da se ispriča dami i da joj objasni kako je on "glavni" za cijelu južnu Baranju. Naposljetku, prava je grehota voditi rat, dok drugi, ako drugi baš i ne, ali bar dok Glavni vodi ljubav.

Prolaznik

Ćirilčni maturalni tabloni dovode

BALKAN DO SEVERA BAČKE

Došlo je vreme da nam mladež piva *Gaudeamus igitur*. Al da se ne bi svi jednako radovali, oktroirani direktori subotički sridnji škula (svi metnuti od strane Danila Č Markovića, a zna se čiji je on čovik) su razrednim starešinama prineli naređenje gazda da tabloni maturalnata moraju bit pisani - ćirilicom! Ritko di su učenici bili pitani, samo im je kazano da je to tako "po zakonu". Naši ljudi, taki kaki su, uglavnom su ovo primili ko i tušta tog drugog. Ko onaj što kaže, bolje da se ne bunemo, da nas ne bi i zbog tog dirali.

Eto, tako je došlo do tog da latini-ca, pismo zapadne i sridnjeevropske civilizacije, skoro nestane iz ajzloga varoši koja je svoju "renesansu" doživila krajom prošlog vika. "Labudovu pismu" piva već puni 75 godina.

Ima svega 2-3 tablonata maturalnata srpsko-rvatski (opac: srpski) razreda koji su pisani latinicom. Valjda zato što su već od prija bili urađeni. Svitlija maturalna strana su bili Madžari: najveći dio nji je, kad su pisali dvojezične tablonata, pored madžarskog, hasniro latinično pismo njima stranog jezika.

Dosta to što su ajzlogi, i ovako prazni, postali još siromašniji i bidniji.

Ovo samo daje sliku i priliku naše varoši. Državne i privatne firme su dobile dopise u kojima se kaže da natpisi moraju bit ćirilčni, a ako kogod nuz to oće još i latinicu, el madžarski, onda ćirilica mora bit na prvom mistu. U vrtićima i osnovnoj škuli prvo se uči ćirilica. Malo-malo pa štogod o svetom Savi, ko da drugi svetaca nema. Kaka je škula, taki su nam i dokumenti i formulari. U centar varoši su metnili spomenik jednom ajduku koji se prozvo carom, a "popa Blaška Rajića" su tuniti u jedan budžak, pod žbun (valjda zbog da tice ne bi štogod gadnog urađile s njim, a mi bi njim još tribali bit i zafalni). Spomenik koji je na glavnom varoškom trgu stojo dugo vrimenta još uvik je u zapečku iza "Velike crkve". Lagano, al sve više Balkan se širi na sever.

Tako je kadgodašnji popuštljiv režim ("autonomaši") koji je manje-više vodio računa o jednakim pravima ko će kako (i di to mož) pisat i divanit, pripuštiio mistu nedokazanima i upornim koji ne mogu razumit kako čeljad

ode mogu živit jedno pored drugi, a da jedni drugima ne smetaju.

I još malo o tablonima. I Bunjevce i Srblje, po mom mišljenju, moglo bi zadovoljit kojegod od ovi rišenja:

1.) optimalno su posebne škole, el odiljenja, pa do ovaki problema ne bi dolazilo;

2.) dotle se čini razumnim da

a) svaki tablon budne napisan i ćirilicom i latinicom, i da se svako ispod slike potpiše, el kaže kojim bi pismom tio da mu ime budne napisano

b) da se u razredu glasa o pismu na kom bi tablon tribo bit napisan, pa da većina odluči

Istina, u poslidnja dva slučaja strame je od pritisaka šovinistički grupa, tako da bi ovo rišenje oma postalo relativno i samim tim privrimeno.

T. I.

Našim sadašnjim i budućim studentima

SJEME JE POSIJANO

Završava se treća godina postojanja DSHV-a. Kao interesna zajednica hrvatskog naroda u Vojvodini, od samog osnutka smo posvećivali izuzetnu pozornost skrbi o vrhunskom obrazovanju naše

talen-tirane mladeži. U ovim teškim prilikama uspjelismo omogućiti znatnom broju naše mladeži školovanje na Sveučilištu u Zagrebu. Već treću školsku godinu se na razne fakultete upisuje oko 20 novih studenata godišnje, te ih sada u Zagrebu ima oko 100. Za njihovo organiziranje na prvom mjestu je potrebno istaknuti skrb bračnog para gospode i gospodina Marice i Luke Štilinović. Njihova je zasluga

što se naši studenti okupljaju na raznim manifestacijama - od predavanja na koja se pozivaju vrhunski stručnjaci iz Zagreba i inozemstva, do izleta i obilježavanja naših tradicionalnih blagdana. Sa zadovoljstvom čujemo da nijedan značajni vjerski blagdan ne prođe bez neke manifestacije. Teta Maricini lakumići su već postali simbolom naše bogate običajne tradicije.

Radujemo se spremnosti naših budućih akademski obrazovanih kadrova da se po svršetku studija vrate u svoju rodnu Bačku i Srijem.

To naglašavaju u svakom razgovoru. Također nam ulijeva pouzdanje i spremnost Republike Hrvatske da nam izide u susret, gdje god je to moguće. Donesena je i zakonska

gućnosti svojim dragovoljnim priložima sjete naših studenata, te im na taj način pruže dragocjenu materijalnu pripomoć. Uspijemo li prikupiti sredstva, namjeravamo uputiti

našu mladež i u druge svjetske sveučilišne centre.

Osobito nam je stalo da se što veći broj naše mladeži odluči za studij koji je od interesa za očuvanje našeg nacionalnog identiteta, a to su studij hrvatskoga jezika i književnosti, povijesti, umjetničkih akademija, žurnalistike, itd. Stoga, srednjoškolci, budući studenti, javljajte se pravodobno kako bismo vam mogli pomoći da

se na vrijeme pripravite za studij.

Svjesni smo koliko je poteškoća vezano za vaše školovanje, koliko je odlučnosti, pa i hrabrosti potrebno za oživotvorenje tog cilja. Želimo li o(p)stati u svom rodnom kraju, poduprimo ovu aktivnost.

Upravni odbor "A. G. Matoš", Zagreb
Upravni odbor "A. G. Matoš", Subotica

Vaše priloge možete slati na devizni račun kod "Zagrebačke banke":

30101-620-16-2421726250

• • •

ili na žiro-račun kod "Zagrebačke banke" broj:

30101-620-16-2320439849

• • •

ili na žiro-račun SDK Subotica:

66600-678-9027

odredba da su Hrvati iz bivših republika SFRJ, dakle i Hrvati iz Vojvodine, u pravima izjednačeni sa građanima Hrvatske: smještaj u dom, stipendije, besplatno školovanje, itd.

Veliku pomoć imamo i u fondu "Antun Gustav Matoš". On ima svoje ogranke, jedan u okviru Društva vojvodanskih i podunavskih Hrvata u Zagrebu, a drugi u okviru Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Subotici. Obraćamo se svima sa usrdnom molbom da se u okviru svojih mo-

Dragan Veselinov, predsjednik NSS o predstojećoj žetvi, o režimu i o ljudima s kojima živimo velli:

NAROD JE BRAŠNO KOJEG DRŽAVA MESI!

Država pljačka seljaka niskom otkupnom cenom, a on odgovara padom proizvodnje i oštri motiku da sačeka poreznika! • Kako je narod u gradovima poblesavio, poverovaće da se seljak zaverio protiv njega i ne da mu hleba, a još luda država to će da pothranjuje kako bi nas zavadili. • Narod se navikao na laži, i kukavički pristaje na bedne plate i tiho otpuštanje s posla. • Sam državni vrh je sastavljen od zločinaca i lopova, i tu se ne zna ko je više ukrao.

Dok razgovarate s Draganom Veselinovim stječete dojam kao da se ono što kaže uopće ne odnosi na nas, ili kao da je to stvar prošlosti, pa se mirno i analitički može izreći neka konstatacija koja je već odavno izanalizirana i javnosti poznata. Gotovo neprimjetno završi misao i nakon toga okrene glavu. I to je jedini znak da je odgovorio na postavljeno pitanje. Savez komunističke partije napustio, kako veli, onda kada je primjetio da val narastajućeg nacionalizma u okviru te partije nadire nezaustavljivom brzinom i osnovao je Narodnu seljačku stranku da bi pokušao kroz nju ublažiti položaj seljaka i suzbiti, kao korov poslije kiše, iznikli nacionalizam. Pored zvanja redovnog profesora političke ekonomije na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, Dragan Veselinov vodi postdiplomski tečaj zadrugarstva i ruralni razvoj postdiplomskog smjera na Arhitektonskom fakultetu. Dio ostalih karakteristika ovog Pančevca možete otkriti čitajući nadasve jasne formulacije odgovora koje je za ovaj interview dao.

Glas ravnice: Uskoro bi trebala početi žetva. Je li stranka na čijem ste čelu poduzela nešto kako bi se poboljšali uvjeti za izvođenje ovog nadasve značajnog posla?

Dragan Veselinov: Što god pokušate, sve propadne! Umesto da vlast saraduje sa nama, oni se plaše. Ne žele razgovarati o poljoprivredi. I misle da su lukavi, jer kad odbiju razgovor, misle da ćemo izaći na ulične proteste i izazvati nemire. A tad će nas proglasiti krivcima i onima koji ruše poredak. I to im je cilj: da zadrže jednopartijsku vlast! Makar njihove zarasle u korov, a radnici spadnu na prosjački štap.

Glas ravnice: Što preporučate svom članstvu i široj javnosti, što raditi s viškovima žita?

Dragan Veselinov: Ako im se dopada cena, neka ga prodaju. Ukoliko ne, znaju i bez mene. Čuvaće brašno kao zlato sve dok ne dobiju povoljnu cenu. Ako primete da

im se čuvanje nije isplatilo, onda sledeće godine neće zasejati onoliko, koliko su prošle. I zato se proizvodnja svake godine smanjuje. Ne smanjuju se samo otkupne cene žita i kukuruza, nego se i povećanim cenama nafte, veštačkih đubriva, herbicida... objektivno smanjuje kvalitet obrade i prinosa. Dakle,

Dragan Veselinov

država tuče seljaka niskim otkupnim cenama i previsokim za proizvode nad kojima ima monopol, a seljak odgovara padom proizvodnje i oštri motiku da sačeka poreznika.

Za tanjur graha

Glas ravnice: Mišljenja kod ljudi su podijeljena oko toga hoće li biti prinudnog otkupa. Vaše mišljenje?

Dragan Veselinov: Neće ga biti. Ne još. Biće dovoljno žita i kukuruza. Država će zadržati uobičajenu kupovinu žita i kukuruza, i držaće nisku otkupnu cenu i za klas i za klip. Kako vreme odmiče, i približava se sledeća žetva, odštampaće Topčider novu svo-

tu novca i država će imati para da isplati one koji će joj svoje proizvode poveriti.

Ne brinem za seljake toliko koliko za narod u gradu. On nema ni za hleb, ni za toalet papir, a ne kupuje ni novine, pa da ga iskoristi. Kako je narod u gradu poblesavio, poverovaće da se seljak zaverio protiv njega i ne da mu hleba, a još luda država to će pothranjivati kako bi nas zavadili.

Glas ravnice: Kako im onda, kao najapolitičnijem dijelu društva, pomoći, i objasniti da se pod firmom "otkupa" krije državni kriminal?

Dragan Veselinov: Znaju oni to. Ne treba ništa da im se kaže. Niske otkupne cene, a visoke cene goriva, veštačkih đubriva, herbicida... su način na koji država pljačka seljaka. Ne bude li to dovoljno, opet će država da obrazuje sakupljače danku u naturi i ljudi u sivim kožnim kaputima krenuće po kućama i tavanima, tražeći ono što im "pripada".

A seljaci su nesložni. Siromašniji i srednji slojevi će ponovo davati svoju zemlju na poklon državi da bi dobili besplatan tanjir pasulja. Bogati su malobrojni i ćutaće. Seljaci su nesložni, i ne glasaju za svoju stranku, nego za svoje dželate: komuniste, srpske, mađarske... nacionaliste i još kažu "biće bolje"! Oće vruga! Sami prazne svoje ambare, i još se prave da to ne vide. Mnogi su kukavice.

Glas ravnice: Suradujete li sa sličnim strankama iz inozemstva, ili bivših federalnih jedinica Jugoslavije?

Dragan Veselinov: Ne. To je sada nemoguće. Učestvovao sam u osnivanju "Kmečke zveze", i bio sam jedini Jugosloven pozvan u Ljubljani. Nagovorio sam i neke stare pristalice HSS-a da hrabro krenu u osnivanje te stranke i o tome smo pričali ovde, u Pančevu. Žao mi je što se politika te partije toliko okrenula hrvatskom nacionalizmu, i zapostavila seljake. A tu, u Srbiji, osim stranke koju vodim, nema nijedne sli-

I N T E R V I E W

čne. Jedna, koja je od strane SPS-a osnovana, nalazi se u republičkoj Skupštini. Preostali seljački savezi u Vojvodini su na rečima za poboljšanje sopstvenih uslova, a kad dođu izbori, onda glasaju za nacionaliste. Zato i radimo sami, mada bismo voleli da nas, naročito partije u opoziciji, jače podrže.

Usporen dolazak građanske ideologije

Glas ravnice: *Jednom ste u "Vremenu", pišući o kriminalu u državi, naveli da je i sam "Ustav" djelo kriminalaca. Hoće li se i nadalje "riba čistiti samo od repa", a da se do najsmrdljivijeg dijela uopće ne dođe?*

Dragan Veselinov: Dugo će ovo da traje. Sam državni vrh je sastavljen od zločinaca i lopova, i tu se ne zna ko je više ukrao i opljačkao. Koliko su samo vila, zlata, deviza... nakrali. Ali, i to im nije bilo dovoljno. Gurnuli su narod u rat, želeći mu i na taj način, ko vampiri, isisati krv.

A narod je glup. I veruje im. Ništa ne predviđam. Dugo će biti lečenje. Možda nikada neće biti suđeno ratnim zločincima i državnim kriminalcima. Ceo narod je počeo da krade - alate u preduzećima, plate od druga, žito od komšije... Navikao se na laž, i kukavički pristaje na tiho otpuštanje s posla. Kad imate beskrvan i kukavički narod, koji samo u tuđim šumama i na drugim kontinentima vidi neprijatelja, a ne u ulici u kojoj živi, onda se banditi u državi nemaju čega plašiti.

Glas ravnice: *Hoće li se ljudima jednom "otvoriti oči", i namjesto da su povezani krvnim, hoće li se povezati građanskim, profesionalnim, statusnim, ili nekim drugim interesima?*

Dragan Veselinov: Ljudi su povezani u skladu sa interesima koji su dnevni ili istorijski. Nema trajnog stanja. Evropa se integriše na principima građanske ekonomije, ali ne zagovara liberalnu ekonomiju, već zatvorenu, regionalnu carinsku politiku. Plašim se da je beg u nacionalizam kod nas bio beg od obračuna sa zastarelim socijalističkim sistemom. Nacionalizam je predindustrijsko stanje. Zato se bavi teritorijalnom ekspanzijom, a ne tehnološkim napretkom. Građanska ideologija dolaziće polako kroz reindustrijalizaciju zemlje i njeno trgovačko otvaranje prema svetu. Ali, u ovom trenutku to još neće početi. Još će srpski nacionalisti raditi na Kosovu i u Vojvodini. Na to će spremno skočiti albanski, mađarski i nebitni hrvatski nacionalisti i nikoga neće zanimati džep i zamrzivač. Povezivanje s Evropom sledi tek posle nekoliko godina, a ja bih voleo da se prevarim.

Glas ravnice: *Srbi su, kao najbrojniji narod ove zemlje, svojim odlukama i postupcima i najodgovorniji za sudbu sviju nas. Koji*

politički argument vidite kao najprimamljiviji "mamac", pa da uslijedi građanska, demokratska država?

Dragan Veselinov: Nema takvog mamca. Niti srpski, niti mađarski, ili neki drugi narod odlučuje. Narod je gomila brašna koju država mesi. Kako narod saviješ, takvu kiflu dobiješ. Ovde će doći do političkog otopljanja i do industrijskog razvoja kada klan koji vodi državu - sastavljen od stare komunističke strukture, podrtavelih generala, zločinačke policije i beogradskih kriminalističkih bandi - ne bude mogao da dalje dere narodu kožu bez prevelike opasnosti da bude napadnut socijalnim nemirima ili unutrašnjom dezintegracijom braka. Više verujem da će isti klan voditi buduću reformu sa sporim promenama unutrašnjeg sastava, nego u čišćenje države pomoću građanskih pobuna. Zato je važna uloga opozicije, kao budućeg zdravog tkiva u državnom aparatu. I zato da ova generalna bolest ne bi prodrila i do poslednje kolevke.

Vojvodina kao i seljaci - nesložna!

Glas ravnice: *Kako tumačite posljednje "mirotvorstvo" i "zaokret" u politici Miloševića, kojemu je odjednom "laknulo"?*

Dragan Veselinov: Nije u pitanju nikakav zaokret. Srbija je pobedila. Osvojila je i očistila teritorije, i nema više zašto da ratuje. Srbiji odgovara da čeka formalni status očišćenih teritorija i u narednih pedeset godina, makar čak i lažno prihvatili Vance-Owenov plan. Nije se Milošević toliko uplašio amaeričkog bombardovanja, više ga je gurnula Jeljcinova pobeda na referendumu da prihvati mirovni plan. Konačno je shvatio da Rusija može da čuva sebe samo odbacivanjem da uđe u istu situaciju u kakvoj su se našli narodi u bivšoj Jugoslaviji. Milošević glumi. Za njega je pitanje Bosne rešeno. Evropa neće da se upusti u kopnene intervencije. Napraviće se trodelna Bosna. Zagreb i Beograd čekaće da prisvoje osvojene teritorije, a muslimansku enklavu će gušiti dok ne oteraju sve Muslimane u Tursku, ili arapski svet.

Glas ravnice: *Vod radikala pokazuje sve veće zube i sve veću pohotu u pogledu pitanja tko je gazda. Može li nadjačati Miloševića?*

Dragan Veselinov: Ne može. Mada je Milošević osetio da je Šešelj prodro i u sam vrh državnih struktura. Sada je vreme da ga Milošević istera. Što se mene tiče, voleo bih da ih oteram obojicu.

Glas ravnice: *Gospodin Agoston je izjavio da su Srbi i u Vojvodini najodgovorniji za njenu sudbu, i da su oni (vojvodanski Mađari) uvijek spremni dati 15% svojih glasova za autonomiju Vojvodine. Kada može*

doći do ujedinjenja stranaka vojvodanske oporbe?

Dragan Veselinov: Nikada. Niti tome težim. Samo na jednom pitanju, verovatno. Da deo opozicionih partija može da se ujedini u pogledu vojvodanske autonomije. A i tu je raspored snaga neravnopravan. Reformisti su se vezali za demokrate koji Vojvodini ne misle dobro i ne razumeju Vojvodane, jer je beogradska centrala nacionalistička. SPO hoće da Mađarima da teritorijalnu autonomiju, a neće Vojvodini. Tu nema saveza. Agoston hoće teritorijalnu autonomiju i mađarske policajce. To neće podržati. Kao ni to da policiju kontrolišu Srbi. Neka svi budu i policajci i učitelji, pa ko valja neka vlada ili uči. Socijalisti su lopovi. Oni su ukrali autonomiju Vojvodini i dali je Kninjanima i Bosancima, a sebe lišavaju razuma, tradicije, stvaralačke inteligencije. Jedini iskreni autonomasi od lidera smo Čanak i ja. A naš uticaj nije veći od 4-5%, u Vojvodini! Ostalo su nacionalisti, ili reformistički kalkulanti. I sterilni demokrati koji ni o čemu nemaju mišljenje, i lepe se za onog koji je jači. Sitni paraziti.

Glas ravnice: *Pa, jesu li baš sve stranke sa nacionalnim prefiksom obavezno i nacionalističke?*

Dragan Veselinov: Jesu, jer u svoje okrilje okupljaju pripadnike jedne nacije.

Glas ravnice: *Ipak, mogu li i nacionalističke stranke imati i pozitivnih osobina svojega djelovanja?*

Dragan Veselinov: Mogu. Na primer, kada upozoravaju na nepravde od strane vlasti. Nemam ništa protiv kada upozoravaju na povrede svojih nacionalnih prava. To je dobro što čine i podržavaću ih uvek. I smatram da je normalno da svi narodi u Vojvodini insistiraju ne samo na političkoj ravnopravnosti, nego i na kulturnoj autonomiji i država im treba u tome pomoći. Zakonskom zaštitom i propisima, ali se protivim tome da postoji srpska, mađarska, ili hrvatska demokratija, ili industrijska tehnologija. I protivim se ideologiji nacionalne politike intelektualaca da krv odlučuje o istovetnosti političkih interesa, i o razlici političkih interesa među ljudima. Zato i ne podržavam nijednu ideju koja u Vojvodini vodi teritorijalnim, policijskim autonomijama Mađara, Hrvata, Slovaka, Rusina ili Rumuna. Ali, štitim kulturnu autonomiju, i potpuno razumem zahtev za personalnom autonomijom. Mada ne verujem da bi to trebalo da bude stvar zakona, nego političkog dogovora. Mislim da se komunistima u tom smislu, bar u toj tački, što se Vojvodine tiče, ništa ne može prigovoriti.

Zlatko Romić

Subotičanin Alen Kopunović Legetin održao koncert u Zagrebu

ODLIČAN POČETAK

Zagreb - Muzička akademija Zagrebačkog sveučilišta organizirala je XVIII. smotru V. odjela za glasovir, orgulje i harfu. U Bazilici Srca Isusova **Gordana Vidnjević** i **Alen Kopunović Legetin**, oboje sa prve godine, 17. svibnja o.g. odsvirali su na orguljama sljedeći program:

1. D. Buxtehude: "Preludij, fuga i ciacona u c-duru"
2. J.S. Bach: partita "Sei, Gegrusset, Jesu Gutig"
3. J.S. Bach - A. Vivaldi: "Koncert u a-molu"
4. L. Vierne: "Lied", iz zbirke "24 Pieces ne style libre" i "Intrada corial"
5. O. Messiaen: "Les bergers", iz ciklusa "La nativite de signeur"
6. M. Dupre: "Placare Christe servulis", iz zbirke "Le tombeau de titeloule"

Mlade je glazbenike za koncert pripremila profesorica **Ljerka Očić - Turkulin**. Izvrsna izvedba, osobito Alena Kopunovića, studenta iz Subotice (odsvirao je drugu i četvrtu kompoziciju), nagrađena je burnim pljeskom publike, napose njezinog subotičkog dijela.

(m.v.)

Činjenice u iskrivljenom zrcalu

PROVIDNOST A PRIORNE MRŽNJE

Izvjeshni M.M. je u "Večernjim novostima" od ponedjeljka, 10. svibnja o.g. napisao da je nedavno "sa omladinom SDA iz Sandžaka uspostavila saradnju i Hrvatska mladež, podmladak Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini".

Ovo, kao kratka vijest, u nekim normalnijim uvjetima ne bi nikoga uzbudilo, niti povisilo tlak. Jer, demokracija, između ostalog, podrazumijeva i razne oblike suradnje sa strankama različitog usmjerenja, programskog opredjeljenja... zbog svog razumijevanja dijaloga kao biti političkog djelovanja. No, kako vrijeme današnje ne može biti okvalificirano kao normalno, jer je bremenito nepolitičkim načinima rješavanja političkih problema, ovakva vijest može unijeti nemir, stvoriti lažnu predodžbu o nekome, ili iskrivljavati nečije namjere. Tako i M.M. ne vladajući činjenicama podmeće laž umjesto istine. Jer, Mladež DSHV nije nedavno "uspostavio" saradnju sa omladinom SDA". Ili, da budemo još precizniji, Mladež nije nikada uspostavila suradnju s ovom strankom. A da je i uspostavila, recimo na planu razmjene iskustava glede problema dviju nacionalnih zajednica, ne vidimo u čemu bi bio problem. Mladež DSHV je samo bila gost u prvoj polovici prošle godine na njihovom okruglom stolu na temu "Položaj nacionalnih zajednica u Republici Srbiji".

Kome su danas potrebne neistine, i iz kojih razloga, prosudite sami.

Predsjedništvo Mladeži DSHV

**Mladež DSHV na
Izornoj konferenciji
Demokratske omladine**

SIGURNIJI KORACI

Beograd - Na poziv Dragane Lazić, predsjednice Demokratske omladine, u Beogradu su 8. svibnja ove godine, u svojstvu gostiju na III. Izornoj konferenciji Demokratske omladine, boravili članovi Mladeži DSHV Marija Dulić, Tomislav Žigmanov i Geza Romić.

Uz iskazane želje za daljnji uspješan rad njihove organizacije, Mladež je nakon konferencije, u neformalnim kontaktima razgovarala i o mogućim pravcima suradnje podmladaka dviju stranaka.

"Nedeljna Borba", 22-23. svibnja 1993.

NOĆ GROGIRANIH GENERALA

• Drama u armijskom vrhu

Vojska Jugoslavije je, evidentno, u dubokoj krizi. To je užasno važan problem i podjednako opasna činjenica. Sa takvom vojskom Srbija i Crna Gora su u dvostrukoj opasnosti: spoljnoj i, u ovom času čak i većoj, unutrašnjoj

Ova kolona bivših i sadašnjih generala Vojske Jugoslavije (JNA), koja sa svim frustracijama i nebulozama u tom njihovom teško je reći kakvom ešelonu upravo defiluje pred očima i ušima javnosti, naprosto je zapanjujuća. Šokantna. Koji ljudi, koje priče, koji rezoni! Koja pamet! A koja vlast i razorna moć u njihovim rukama! Do kog li čina bi ti ljudi dogurali da su morali hleb da zaraduju u nekoj drugoj (normalnoj?) armiji?

Pa mi smo još dobro i prošli, s obzirom na ono što su nam spremali. Mislili su da im osvajamo Split i Zagreb i oružjem stvaramo neku treću "Jugoslaviju" - primerenu njihovoj pameti!

Da su imali "15 do 18 brigada, operacija bi bila završena za 10 do 15 dana", kaže ovih dana Veljko Kadijević, bivši ministar vojni. Srpskih i crnogorskih brigada, naravno, jer Hrvatima, Slovencima i ostalima (samo su Muslimani još jedno vreme bili u zabludi) nije ni padalo napamet da slede armiju (još se zvala JNA) koja je u martu 1991, dakle dva meseca pre one diletantske "invazije" na Sloveniju, svu svoju silu i oružje faktički stavila u službu suludih ideja srpskih ekstremnih nacionalista o stvaranju "zapadnih", ili kakvih već sve "srpskih zemalja". Kažu: omanula mobilizacija! A, bivši ministar vojni čak i danas kaže, ne trepnuvši okom, da je trebalo pucati u vojnike koji su bežali iz njihove, sad je već svima jasno, takozvane vojske. Baš bi bilo zanimljivo čuti šta u vezi sa svim tim misli legendarni komandant Blagoje Adžić, onaj general koji je potezao pištolj na odbegle vukovarske rezerviste i nazivao ih volovima. I to u momentu kad su profesionalne oficire njegove vojske skoro puškom morali da teraju (oficiri garde su navodno, pokušavali da naprave i puč u vojsci) na front kod Vukovara, tog grada spomenika srpske nacionalne i svake druge, a površ svega, vojne sramote.

No, lako bismo mi sa Kadijevićem i njegovom ekipom, da ovonedeljni događaji sa njihovim naslednikom Životom Panićem i njegovom ekipom sasvim jasno ne pokazuju do kojih je razmera trulo, aferama razdrobljeno, korumpirano, politikom zaraženo i,

naravno, i dalje nekompetentno ono što je preostalo od bivše JNA. Trenutno prvi čovek Vojske Jugoslavije brani se od optužbi za korupcionaštvo istim tim Vukovom, tom sramotom, hiljadama života koji su tamo žrtvovani, i tu planetarnu bruku pokušava da sebi okači na grudi, ali kao orden za pamet, hrabrost i patriotizam. Kaže: "Dug prema otadžbini za mene je bio i ostao svetinja. Biće to i kad umrem." I kad umre! Pa, kakvi su onda, ostali oficiri kojima upravlja neko ko može da napiše ovakvu izjavu za javnost? A, tek ono saopštenje generalštaba u odbranu Živote Panića od Vojislava Šešelja. Pa sve te afere: "Opera", "Trifunović", "Vasiljević", "Bošković", "Stevanović"... Pa, stanovi, vile, pljačke... Pa, Vojislav Šešelj u svemu tome.

Vojska Jugoslavije je, evidentno, u veoma dubokoj krizi. I to je, u stvari, užasno važan problem i podjednako opšta činjenica. Sa takvom vojskom Srbija (i Crna Gora) su u dvostrukoj opasnosti: spolja i u ovom momentu čak i više iznutra. U pomenutom saopštenju, Generalštab Vojske Jugoslavije javno insistira da je general Nedeljko Bošković, donedavno prvi čovek vojne obaveštajne službe, lično davao pikantne podatke Vojislavu Šešelju, četničkom vojvodi i vodi ekstremno desne Radikalne stranke. U isti koš posebno trpaju generala Ljubomira Domazetovića, doskorašnjeg Panićevog zamenika, a oficiri iz "Opere" toj ekipi dodaju i još više nego aktivnog generala Božidara Stevanovića, komandanta ratnog vazduhoplovstva.

Naivni politički analitičari pred decembarske izbore znali su da je Šešeljeva veza sa vojskom (i policijom) najblaže rečeno respektabilna. Zanosili su se, međutim, teorijom da su Šešeljevi sledbenici samo narednici i jedan deo nižih oficira, do majora, recimo. U sledbenike Slobodana Miloševića ubrajali su više oficire i jednu značajnu grupu, uglavnom "tvrdih" generala. Među njima i pomenutu trojicu. Za ostale generale se mislilo da podržavaju Dobricu Ćosića i, preko njega, već zaboravljenog Milana Panića. Čak kad je general Božidar Stevanović pred same izbore u "Večernjim novostima" zagrmeo da nijedan srpski general neće biti ministar vojni u vladi Milana Panića, smatralo se da to radi zato što tvrdi pazar Slobodanu Miloševiću. Evo, ako su tačni navodi iz saopštenja Generalštaba, ti ljudi nalazili su se ili se nalaze na usluzi Vojislavu Šešelju.

Već duže vreme, a posebno posle decembarskih izbora, u Srbiji su više nego evidentni pojedini elementi neofašizma, pa i klasičnog fašizma. Pre svega: agresivni nacionalizam prema Hrvatima, Muslimanima, Albancima; atmosfera mržnje i straha, već artikulisan društveni sloj (ali ne samo srednji i lumpen) prijemčiv za radikalne ideje, retorika o narodu, istorijskoj misiji, krvi, tlu, crna militantna propaganda (laž); progon neistomišljenika (otpuštanje, pretnje, prinudni odmori), izmišljanje izdajnika "srpskih ustaša" i loših Srba.

Da bi sve to bilo i fašizam na delu ili ozbiljna pretnja po poredak i slobodu ljudi, nedostajalo je nekoliko stvari - pre svega kopča te tendencije sa državnom strukturom koja bi tu tada samo tendenciju pretvorila u teror kao sistem i državnu politiku. Ove ružne i pre svega primitivne afere pokazuju da je ta kopča potencijalnog fašizma i važnih delova državne strukture već stvorena.

Po logici stvari i zbog zamaha koji već ima, Vojislav Šešelj je u poslednjoj fazi svog napredovanja. Ako ostane u Srbiji i ne ode u Bosnu da predvodi napad na Sarajevo i sa Ratkom Mladićem bombarduje London i Vašington, on će morati da napadne prvo Socijalističku partiju, a onda i samog Slobodana Miloševića. To će se uskoro dogoditi. Čekaće još samo nekoliko meseci. Već ima vojsku koju je mobilisao na patriotizmu i nacionalističkoj retorici, a sad žonglira sa socijalnim programom (Hitlerov recept tridesetih godina ovog veka), čeka potpuni ekonomski slom i sprema mobilizaciju sankilota (gologuzana). "Svoje ljude" u državnom aparatu, evidentno, već ima.

Nezavisno od šamara koji je dobio na Palama, pa onda i u Sava Centru, i muka koje mu zadaju lideri bosanskih Srba, s jedne, i svetski političari, s druge strane, Slobodan Milošević će veoma brzo morati da odluči šta će sa Šešeljem i njegovim otvorenim i prikrivenim radikalima. Poslednji je čas. Taj radikalni nacionalizam pokazuje tako nezdravu vitalnost da bi lako moglo da se dogodi da predsednik Srbije ubrzo shvati da mu se ne može suprotstaviti nikakvim demokratskim, pa ni političkim sredstvima. A ako dode dotle da moramo da budemo svedoci, ili akteri, neke naše "noći dugih noževa" onda više uopšte neće biti izvesno ko će iz tog pira izaći kao pobednik.

Slavko Čuruvija

Piše: Alojzije Poljaković, ekonomist

Još jednom o supsidijarnosti

MI NISMO ANĐELI

■ **Načelo supsidijarnosti rada se odozdo.**

■ **Današnja lokalna samouprava u SRJ nema blage beze sa lokalnom samoupravom u Europi**

Ovo stoljeće ne samo da raspravlja, nego i stravično pokušava silom ostvariti novi poredak, tj. otvoriti novi vijek. I pored tragičnih iskustava s proglašavanjima novog poretka i njegova "ustanovljavanja", ne shvaća se kako se on rada odozdo: u znanosti, pisanim djelima i u životu ljudi, kao što je, uostalom, bivalo i ranije. Jedino nam preostaje nada, kada se politike uhvate profesionalci koji će stručne spoznaje o uređenju društva sprovoditi uz profesionalni zavjet, poput liječnika, odvjetnika, računovođa i drugih profesija, da ćemo tada mirno shvaćati i doživljavati ono što se u društvu razvija.

Načelo supsidijarnosti, kao i svako društveno gibanje, rada se odozdo. Podimo od toga da je "dobar" razvoj društvene zajednice išao tako da su manje zajednice, ako nisu mogle ostvariti neke ciljeve, stvarale više, naravno, dajući joj sredstva i ljude za njihovo ostvarenje. Na žalost, izgleda da je prevladao "loš" oblik razvoja društva, pa je više ciljeve viša zajednica naturala manjim, uzimajući sredstva i sama šaljući svoje ljude da ih ostvare. Dakle, princip se u razvoju društva ostvarivao, samo se njegove zakonitosti teško otkrivaju. U novije vrijeme imamo regionalizam i regionalne ekonomije, te solidarizam kao pokušaj da se ustanovi ravnoteža razvoja. Zastranjivanja u shvaćanju načela ima, pa je nužno imati na umu da je riječ o jednostavnom načelu: veća (viša) zajednica ne treba činiti ono što manja (niža) može i sama.

Subvencije i supsidije

U beogradskoj "Ekonomskoj enciklopediji" ova dva pojma su naznačena tako da je između njih stavljen znak jednakosti. No, to ne može biti isto: kod subvencije imam svoje (ili sam uzeo od onoga kojem ću dati), a dat ću potrebitom ako mogu, ako hoću i ako je "zavrijedio" (npr. ako je glasovao za mene). Supsidija se zadržava na prirodnom redu stvari: meni moj novac za moje planove, a tebi dio mog novca za planove koji su nam od zajedničkog interesa. Naravno, zadržavam pravo da dogovorno odaberemo i ljude koji će te planove racionalno realizirati. Može i mora, u interesu je najčešće više zajednice davati i subvencije nižoj, nerazvijenijoj, jer inače ne može sama dalje prosperirati. Mislim da nije nužno objašnjavati koji red stvari imam danas tu kod nas, i ne samo kod nas.

Valja razlikovati strogo obligaciona značenja ovih pojmova od njihova shvaćanja u koncepciji društvenog sistema. Pa ipak, najbolje je analogijom doći do zaključka i načela supsidijarnosti u društveno-gospodarskim odnosima ljudskih zajednica. Solidaran je zajednički odgovoran po načelu "svi za jednog, jedan za sve". Pojednostavljeno kazano, solidarno garantiran dug poverilac naplaćuje od bilo kog garanta ako dužnik ne plati svoj dug. U već spomenutoj enciklopediji odrednica "supsidijarna obaveza" je nepotpuna, budući da kaže kako ona stupa na snagu tek onda kada dužnik ne udovolji svoj dug, ali ne govori uopće o tome da se od

više garantata ne može slobodno birati bilo koji, već po unaprijed utvrđenu redoslijedu.

U daljnjoj razradi tog načela se u enciklopediji kaže kako se radi o pravu koje prestaje, pa dolazi drugo koje nastupa. Iz navedenih značenja pojmova o obligacionom pravu jasno proizilazi da je riječ o dva ili više autonomnih prava koja paralelno postoje. Prigodom sklapanja ugovora, ta se autonomna prava usuglašuju po već ranije, ili tada dogovorenim principima. Riječ je o prirodnom redu stvari da se tude mora vratiti, a ako jedan (glavni dužnik) ne vrati, onda... ugrađuje se u mehanizam osiguranja tog prava.

Dakle, pravo se ne ostvaruje silom, nego iz prirodnog reda stvari: moja sloboda postoji tako dugo dok ne ograničava slobodu drugoga, a sila (prinudna naplata) se pažljivo ugovara solidarno ili supsidijarno. Osnovni nauk za izgradnju političkog sistema bio bi da sila nije pravo, no jest prirodna pojava, koju valja pažljivo koristiti i primjenjivati kao prirodni obrambeni mehanizam.

Politički sustav mora to biti i u znanstvenom smislu

Sistem je skup međusobno uređenih dijelova čiji međusobni odnosi počivaju na određenim zakonima ili principima, prirodnim ili onim koje utvrdi čovjek - tvorac sistema. Na prvi pogled, primjena načela regionalizma i neke supsidijarnosti bila je ugrađena u Ustav SFRJ iz 1974. kada su npr. općine imale relativno široke nadležnosti i šire "izvorne" prihode, a i republike i pokrajine isto tako. Pa da se vratimo tamo?

Jedan od tumača ZUR-a i tog novog ustava na javnoj tribini - seminaru, kazao je kako je sve to stvoreno za anđele, a ne za obične ljude. Sustav mora početi od toga su u ljudskom biću, kao izvrsnom prirodnom sastavu, i svakoj zajednici čiji je osnov prisutnost dva prirodna elementa: dobro i zlo, te da se dok je svijeta i vijeka s tim mora računati. Teško je ukratko objasniti kako se sistem tzv. "povratnim spregama" osigurava od štetnih dejstava. No, na primjeru čovjeka shvatit ćemo kada kažemo "taj je sasvim otkačio", znači popustile su kočnice koje su bile ugrađene od prirode ili odgoja, koje su ga priječile da se "otkači" od sistema.

Možemo kazati da je nekakav sistem bio i kada su se i prava i obveze zasnivale na sili (uglavnom u cijelom ovom "pretpovijesnom" periodu) kod raznih podanika: autokrata ili totalitarnih voda, careva, kraljeva, pa i "demokrata". No, sile će biti i u novom vijeku, ali protiv agresije, terora, kriminala i sl. Novi će se poredak zasnivati na dogovoru i razumijevanju u svakoj ljudskoj zajednici od obitelji, općine, pa do Ujedinjenih naroda. Na kraju, prisjetimo se koliko su ranije tukli muževi žene, koliko su roditelji tukli djecu - a koliko danas. Tako će biti i sa onim krvavijim tučama ljudskih zajednica. Sretan je onaj čovjek i ona zajednica koja to prije shvati.

Piše: Marko Kljajić

Putovanje kroz Srijem

HRTKOVCI

"Hrtkovci leže u prijatnoj ravnici", zapisao je još 1786. Franz Stefan Engel (Franc Štefan Engel), austrijski vojni koncipist, obilazeći i opisujući Srijem i Slavoniju. Priroda je tu "prijatnu ravnicu" obdaru plodnom zemljom, blagom i raznovrsnom klimom. Doduše, pitome savske vode i njeni rukavci, prije svih Vranj, omeli su pučanstvo da se "razgoropade" i da svojim poplavama poremete radost življenja, ali je vrijedni i požrtvovni čovjek hrtkovački doskočio: izgradio je obrambeni nasip Dolmu (1931.), a "Vranju" regulirao prokopavanjem kanala (1961.).

Današnji Hrtkovci (82 m.) se nalaze u južnom Srijemu u tzv. Podlužju.

Leže na lijevoj obali Save, 16 km. južno od Rume. Geografski su određeni sa 17 stupnjeva i 26 minute istočne geografske duljine i 44 stupnjeva i 52 minute sjeverne geografske širine. Od ekvatora su na sjever udaljeni 4971 km.

Atar sela je nepravilnog oblika i proteže se pravcem jugozapad - sjeveroistok, duljine 13, a širine 1,5 do 5 km. Najvećim dijelom leži na srijemskoj lesnoj terasi, a samo krajnjim jugoistočnim dijelom na aluvijalnoj ravni Save. Veličina atara je 4131 ha. Graniči se sa atarima Rume, Jarka, Platičeva, Nikinaca i Buđanovaca.

Kao naselje, Hrtkovci imaju izuzetno povoljan geografski položaj. Čini se da je malo naselja u Srijemu, pa i šire, s takvim položajem. Nalaze se u blizini većih gradskih i industrijskih centara sa kojima su povezani asfaltnim cestama. Od najvažnijeg gravitacionog i administrativnog centra Rume udaljeni su 16 km od Srijemske Mitrovice isto toliko, a od Šapca 18 km. Svega 10 km udaljeni su od negdašnje jugoslavenske prometnice auto-puta "Bratstvo - jedinstvo" koji ih vodi do Beograda (65 km.), a od centra Vojvodine Novog Sada udaljeni su 52 km. Magistralni put Novi Sad - Ruma - Šabac prolazi kroz ovo selo.

Tragovi postojanja prvih naseobina na teritoriju Hrtkovaca datiraju iz daleke prošlosti. I (još) preostali Hrtkovčani iznenađeni su da su tu oko njih, na njihovim njivama ili vrtovima ostavili tragove u keramičkim proizvodima, opekama, kamenom oruđu i oružju, žrvnjevima, brončanim tavama, željeznim kopljima, Probusovim brončanim novčićima (III. vijek), pa i Arkadijevim zlatnicima (V. vijek), prije svih keltski Skordisci i rimski

osvajajući, ali i onaj prehistorijski čovjek iz IV. milenija prije Krista.

Kada se po prvi puta u povijesti, i pod kojim imenom javljaju Hrtkovci, teško je pouzdano ustvrditi. U srednjem vijeku u ovim oblastima dominiraju Ugri (Mađari). Ako je hrvatski ban Mikac 1338. dobio od kralja Karla Roberta feudalne posjede oko današnjih Nikinaca i okolici, posve je sigurno da je dobio i posjede današnjih Hrtkovaca. Taj posjed zapisan je 1391. pod imenom Orehovacz na Savi, južno od Rume. Mnogi povjesničari se opredjeljuju za godinu 1477. i mađarskog povjesničara Csánkija (Čankija), koji veli da je te godine zabilježeno naselje Hudrovacz, "negdje oko Šašinaca, možda današnji Hrtkovci".

Vremenom od Hudrovca, Hertkoveze (1768 - 1803.), Hertkovec (1853.), Hertkovci (1861.) i Hertkoveze (1873.) nastali su 1881. Hrtkovci, ime koje danas prepoznajemo. Prvobitna riječ Hudrovacz je mađarskog podrijetla nepoznatog značenja. Legenda kaže da su Hrtkovci dobili ime po hrtovima, s kojima su feudalna gospoda dolazili na pustare mitrovačkog vlastelinstva u lov. U svakom slučaju, prije doseljavanja njegovih stalnih stanovnika Klimenata, Hrtkovci su bili pustara, kojih je na tom prostoru bilo nekoliko desetina, a koja je pripadala mitrovačkom vlastelinstvu grofa Johanna Koloreda (Johana Koloreda). Godine 1744. ovo vlastelinstvo je kupio baron Marko Pejačević, ali već sljedeće godine veći dio posjeda biva pridodan Vojnoj granici, a to znači da su joj pridodani i Hrtkovci.

Povijest Hrtkovaca počinje zapravo naseljavanjem Klimenata. Bili su jedno od najjačih i najslobodoljubivijih sjevernoalbanskih katoličkih ple-

HRTKOVCI

Gdje god da krenem

žito suuda

do neba se njiše zrelo

na hljeb bijeli miriše mi cijelo selo

teče raspjevana Sava,

bistra, pitoma, duboka

sa Gomolauom sa urbama

sa djetinjstvom...

svatko ima svoje mjesto pod suncem

ali svatko nema i ne može imati

svoje HRTKOVCE!

*(Nikola Nikić, Hrtkovci,
"Rapsodija zavičaja")*

F E L J T O N

Hrtkovački Klementini u narodnoj nošnji 1927.god.

mena. Živjeli su u oblastima planine Prokletije i rijeke Cijevne baveći se stočarstvom. To je pleme čiji su glavari odlučili da se nakon neuspjela rata Austrije protiv Turske (1736 - 1839.) zajedno s austrijskom vojskom presele u Ugarsku (1737.) plašeći se vojne odmazde. Austrijske vlasti nisu u početku puno marile za Klimente. Bili su prepušteni sami sebi. U jednoj klimenačkoj pjesmi, zapisanoj od strane Paška Cakića, odličnog poznavatelja Klimentata i Hrtkovaca, kaže se: "Izgubljena braćo i sestre, nitko nas ne voli, nitko nam nije vjeran! Samo puška, šume, naše stado i naši psi!" Grof Johann Koloredo ne želi ih nastaniti na svoja imanja, jer on "ne treba vukove - i bez njih (Klimentata) ima ih dosta!" On zapravo hoće seljake kmetove, a ne ratnike. Pa ipak, poslije uredjenja Vojne krajine godine 1747. i naredjenja Marije Terezije, vojna vlast osniva Hrtkovce i Nikince (1749.) kao stalna naselja. U Hrtkovcima je sjedište Pete kompanije (čete) Devete petrovaradinske regimente (puka).

Konačno, 1755. Klimenti su dobili zemlju (222 sesije), napuštaju ekstenzivno stočarstvo i prelaze na ratarstvo. Time formiraju Hrtkovce. Osim Hrtkovaca, Klimenti su osnovali i Nikince, a bili su naseljeni i u Jarku, Miškovcima i Šašincima - "smješteni su u pet kompanija Petrovaradinske regimente, čije je sjedište bilo u Mitrovici". Tridesetak godina kasnije (1786.) već spomenuti Engel je o Hrtkovcima i Klimentima zapisao: "Hrtkovci leže u prijatnoj ravnici, imaju 97, pod konac podignutih, trskom i rogozinom pokrivenih, graničarskih kuća od čatme, oficirski kvartir sazidan od dobre građe, trošnu šupu za egzercir sa zidovima od čatme, istu takvu narodnu školu i drvenu katoličku crkvu sa takvom župnom kućom, nadalje drvenu kapelu na groblju i strelišta od čatme." A o Klimentima kaže: "U Petrovaradinskoj pukovnici drže dva sela, Hrtkovce i Nikince koja sačinjavaju dvije cijele kompanije. Hrabri su i vjerni, ne miješaju se ni sa Srijemcima, ni sa drugim narodima; njihov je običaj da se uvijek žene i udaju među sobom... poznati su kao vrijedan, marljiv narod koji se u plodnom Srijemu dobro hrani, silno plodi i potajno ismijava svoje lijene susjede...!"

Osim ovih osobina, hrvatski književnik Ilija Okruglić - Srijemac, koji je bio kapelan 1853. u Hrtkovcima, u svojoj priči "Lijepa Klementinka" kaže da su Klimenti ponositi, surova, poštena, vjerna i hrabra srca, dugo se ljute, ali su inače gostoljubivi... osobito su ljubomorni zbog ljepote svojih žena zbog kojih su "gospoda iz Mitrovice dolazila pariti oči, gledajući lijepe Klementinke"!

Nastavit će se

P I S M A Č I T A T E L J A

LISTAJMO ZAJEDNO

Bok!

Pao mi je šaka novi "Glas", pa ajd reko da napišem par riči kritike.

Naslovnica je zgodna tema, al se unutra o tom ne mož nać ništa. Pardon, možda ste mislili da se u "riječima urednika" mož nać što-god malo, al uz puno truda. Čovik bi očekivo da će, u najmanju ruku, nać barem dva teksta s težištem na Bosni. Čini mi se da "loncu" fali i koji "muslić" i "ustaša". Pa, valjda i oni žive u Bosni.

Ajmo dalje. Milošević se, fala Bogu, opametio čim su mu zatvorili račun na Cipru. On je inače politički diletant koji ne zna da se računi otvaraju u Švicarskoj, i to sefovi, a ne računi. Jesu li ti računi provireni, el su to samo glasine i javna tajna? Ako je ovo drugo, onda se to ne hasnira u proci-

ni političkog momenta, tako da mi tekst liči na Tanju Torbarinu. Ja bi tajnu Miloševiću leđa ipak malo dublje prokomentarisao, recimo da je došlo vrime spašavanja glave i da je dostojanstvo došlo u drugi plan.

Treća strana: di nam je pridsidnik? Na naslovnoj strani piše da je to "Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini". Ako je tako, valjda bi se i on mogo čut. Ako pridsidnik nije mogo napisat, tribo je kogod iz Pridsidništva iznet stav stranke o čemugod, el službeni komentar i sl.

Strana 16: imali smo pismo da je "Glas ravnice" lokalni list. Stvarno je! Ikavica je za pisme, "bockalo" itd. a ne za naučne radove i sl. To čitaju i ljudi u Sremu i tamo im cigurno nije baš lako prilagodit se i pra-

tit tekst na ikavici. U nadnaslovu piše "naše varoši". Slankamenci, Petrovaradinci i drugi ne misle baš tako. Tribalo je metnit "Sobotice"! U interviewu je to u redu, ako osoba divani ikavicom ima pravo da tako bude i objavljeno. Ako smo glasilo Hrvata u Vojvodini, onda triba pisat književnim hrvatskim jezikom!

U "bockalu" smo kadgod lajali na Miloševića, uneređivali SPS itd. a sad smo spali na dogodovštine s njive i uboli smo možda sirotog Bodu. Valjda ste aludirali na okupirane teritorije, al na šta ste mislili u prošlim brojevima? Štogod vam se bockalo istupilo.

Pridposlidnja strana: ajd sport. Oću kazt šport. Ne, ipak piše samo "sport". Novo(staro)hrvatski je realnost, bez obzira šta

P I S M A Č I T A T E L J A

kogod o tom mislio. A mi valjda nismo pametniji od hrvatski lingvisti (oču kazt jezikoslovaca). Ni ja još nisam naviko, al ću ipak radije kazt šport neg sport, jel sport je srpski.

Strana 20: ipak, svaka čast! Za potpis ispod karikature ste se mogli malo više potruditi. Na "Sky Newsu" cigurno su kazli "vest", DSHV to priveo ko "vest". I još što-god: ako ste u oškudici fontova, ipak ne-mojte se koristit "cooper blackom".

U nadi da se nećete rasrdit, vaš

Ledo

Štovani gospodine Ledo,

konačno da je netko napravio analizu sadržine "Glas ravnice" i o njoj napravio vlastiti kritički sud. Kao prvo: oprostite što smo Vam pismo skratili, ufajući se ipak da smisao onoga što ste htjeli reći nismo narušili. Slažemo se da dio tekstova unutar lista trebaju biti povezani sa naslovnom stranom, i ne dvojimo da ste u pravu. Sve ostalo je diskutabilno, ili kako bi se još reklo: "a metter of taste", tj. stvar ukusa, ili procjene.

Podimo redom: kopirati nečiji stil nije u redu, tako da je image Tanje Torbarine prepoznatljiv svakome tko čita "Globus", na primjer. Ako Vi nalazite, da je "riječ urednika" poput "sred pušaka bajuneta" to može biti i kompliment, ali i prijekor. Stvar shvatanja, zar ne? O predsjedniku stranke ne bismo na ovaj način. Zalažete se, pošto je riječ o glasilu svih Hrvata u Vojvodini, da i pišemo hrvatskim književnim jezikom. Slažemo se, i predmnijevamo da to i činimo. Ali, što ako autor nekog "znanstvenog" ili drugog teksta inzistira da mu se tekst objavi u originalu, pa makar to bila i nerazumljiva ikavica? Nije li stvar čovjeka govoriti (i pisati) kako želi, a stvar kulture poznavati taj govor, osobito ako je sličan standardnom? Biste li i Vi željeli prevodioca za svoje pismo?

Riječ "sport" je engleskog podrijetla, tako da o njezinoj "srpskoj" podlozi ne može biti ni riječi. Druga je stvar što se u novijoj hrvatskoj jezikoslovnoj praksi radi (i to ne posvuda) riječ "šport" koja je u izgovornoj varijanti preuzeta iz njemačkoga. U pisanoj varijanti, ta se riječ u njemačkom piše isto kao i u originalu, dakle: "sport". Dio modernih hrvatskih jezikoslovaca se zalaže za etimologizaciju hrvatskoga, i za "jezične promičbe" i "korienski pravopis", te nije li ovo stoga protivstavljanje novijim tendencijama i "činjenje usluge" onima koji su za zadržavanje fonetske tradicije. Uostalom, poznato je da su i Nijemci tu riječ "posudili" iz engleskoga. Što je svemu ovome cilj? Pokazati da se u svemu razlikujemo od Srba? Na ovaj način?

Vjerujete li da postoje ljudi koji se obraduju kada se događaj u "bockalu" odvija na njivi, ili na salašu i kada su još i pored izvorne ikavice uporabljene i karakteristične sintagme, ili čak čitave sintaksičke kategorije toliko svojstvene Bunjevcima? Vaše je mišljenje da se "bockalo istupilo". Dobro bi bilo čuti i druge naše čitatelje. Na primjer: zašto ne pro-

matrati aktualna politička zbivanja i na ovaj način, kada se zna da dobar dio naših Bunjevaca živi, razmišlja i govori upravo tako?

Na kraju velite da na "Sky Newsu" kažu "vest", a DSHV to "prevodi" kao "vest". Godina je 4797. i sankcije "Jugoslaviji" do tada nisu bile ukinute. Vjerojatno Vam je poznato da ovdje najveći dio ljudi nema mogućnosti pratiti neku drugu televiziju, osim TBC, a DSHV niti ima vlastitu TV, niti vjeruje da će je uskoro imati, pa da na ekranima može sam stavljati title onako kako je to u duhu Hrvata koji (još) žive ovdje.

U nadi da ćemo ovim putem ponukati i druge naše čitatelje da nam pišu, predlažu i da nas kritiziraju, srdačno Vas pozdravljamo.

Uredništvo

KRIŽ NAS SVE SPAJA

U prošlom broju "Glas ravnice", u tekstu "Virsko i etničko pitanje u vrime ukidanja Vojne granice u Subatici" kazano je šta je kazano. Činjenice su činjenice. Al, razmišljanja o njima ne moraju uvijek bit jednaka. Zato bi štioce radije podsitio na onaj nanin savit iz narodne pripovitke kad joj je sin išo tražit sriću: "Načeš je priko sedam brda i dolina, al se ne okreći jel ćeš se skamenit!"

Uostalom, ko da to i sam autor misli kad u spomenutom tekstu kaže: "(...jednostavno kroz zajednički interes svaka skupina mož bolje ostvarivat svoje.)" Al, kad kaže da je "prirodnije" da će Bunjevcima i svim drugim "Rvatima" bit bliži "Madžari", nego pripadnici pravoslavne vire, onda se zdravo bojim da to štiooci doslovce i svate. Po mom mišljenju, triba zapamtit da neće bit dobro ako se svit dili po viri i neviri, po naciji, rasi... Dilimo se samo po jednom - ko je dobar, a ko nije. Istina je da je to teško filozofski kazt ko je kaki, al u običnom životu ljudi se u tom vrlo dobro sporazume. Obično je interes po sridi. Al ne samo to: dobar je ko ne laže, ko ne krade, ko ne ubije - dobar je taj kome su bliži sedam glavni kriposti od sedam glavni grija. I onaj što ide u crkvu, i onaj što ne ide, nose u sebi prokletstvo vičite borbe izmed dobrog i rdavog.

Autoru bi odrondzo i oko tog jesul veće el "...manje značajne razlike izmed subatički Bunjevaca i Madžara, neg što je to svisno proturivano i jednima i drugima... (a)...suprotna gledišta su mogla imat osnovu u ideji panslavizma i jugoslavenstva..." Kazo bi zauvik, glasno i jasno: "Moja dica, braća... biće mi to uvik, i kad su dobri i kad nisu!" Ako smo braća, kese nam ne moraju bit sestre. A komšija ostaje komšija - dobar el rdav, isto tako. Mi Hrvati, ni Subatčani ne tribamo se stidit jugoslavenstva, što ne znači da se valjda svaki narod ima čega stidit u svojoj prošlosti. Istina je, kako autor teksta kaže, da je "stvarnost trižnjenja od ideje jugoslavenstva krvavo stravična... i da se zna koje je svaćanje ove ideje bilo glavno, a zaista se ona različito svaćala!" Al ne znadu naša dica - ne znadu (jel neće da znadu) ovi što se

danas toliko busaju u prsa baš tim "jugoslavenstvom", koje nas je dovelo dovde. Ov što propada nije jugoslavenstvo Strossmayera, Supila, Trumbića, Meštrovića, ni naše prisvitlog Blaška Rajića. To je jugoslavenstvo Nj. V. Aleksandra i njegovi istomišljenika. Ovi dana je o tom jugoslavenstvu pis Slobodan Jovanović. Nijednog Srbljina nij metnio uz bok ovim bardovima jugoslavenstva. Možda samo kad je spomenio Nikol Pašića kako je na Dvoru probo zaustavit ob troisan ustav i diktaturu, pa bio šutnut tak da je oma pao u postelju, i u njoj i ost Propada i Titovo jugoslavenstvo koje je m sto devet banovina imalo osam federalni je dinica. I njegovi najveći poštivaoci morać priznat da je sve to bila medena uzica ke jom je narod tribalo privest žednog prik vode iz buržujskog nacionalizma u diktaturu proleterijata i svitski komunistički raj n ovoj zemlji - i to milom, al prija silom.

Jugoslavenstvu se s početka priklonio Blaško Rajić, al nije dočekao da mu kogod z to kaže fala. Jednostavno, u ovozemaljsko politiki ono što je juče bio interes ne mora bit i danas. Ono u čem se juče nismo sla gali, i još bolje, u čem se danas ne slažemo sutra ne mora bit tako. Svaka ljudska zajed nica stalno je razapeta u sebi izmed dobrog rdavog, pa će nam danas izgledat ovaki, i sutra onaki interes s njim saradivat.

Ovo sam napiso da se ipak iz izneti čin jenica ne izvadi zauvik isti, pa makar i po grišan nauk. Al i čerez tog što se ovi dana mora prisić divan o tom šta metnit na toran varoške kuće: sunce, zvizdu, el križ. Sunce, zvizda su simboli lažnog obećanja lakog života - raja na zemlji. Križ je simbol i vir nom i nevirkom da će dok je ovog svita i vi ka, i on i njegova zajednica od braka, ove općine, pa do Ujedinjeni naroda bit razapet izmed dobrog i zlog.

Alojzije Poljaković

Subotica

GOSPODO, 'AJD O'LADI!

Gospoda Ana Prčić, koja ne uživa poverenje većeg dela subotičke sredine, nije usamljena da kad god joj se prohte na sav glas opanjkava svoje komšije. Dotična javno objavljuje da je u Subotici stanje haosa i erozija morala. To je tačno, to svi vidimo, ali se pitam šta ona čini (pošto je na vlasti i to već predugo) da prestane kaos i erozija morala koja se nalazi u vrhovima kojima ona pripada, a nikako u narodu. "Subotičke novine" joj daju prostora kad god joj (im) zatreba, a građanima su ukinuli rubriku "pisma čitalaca", jer se boje mišljenja ljudi od čije kupovine žive. Nisam čuo da je Ana Prčić bilo koga prozvala, niti da je spomenula bilo kakvu vrstu pljačke naroda. Kao da toga nema, a umesto toga reči troši na isprazne fraze koje ne obavezuju (niti zanimaju) nikoga. Gospoda poslanik izgleda da baš nije najbolje upućena šta treba da čini, pa bi bilo dobro kada bi nas malo odmorila od svojeg javnog privatnog "razmišljanja", jer nemaju svi "vrat od mesinga".

Miloš Vasiljević

Subotica

Sačuvaj me bože roda di kopaju gospoda**Nudisti na njivi**

Opac svima, (jelte, tako se kaže izvinte, jel lipče vrancuski: "pardon") koji su se našli uvrideni čerez mog pisanja. Kako ću kazt, ja zdravo volim divanit, a samo lud divani sam sa sobom, jel onaj, kako kažu, koji je dao novce, jel ne daj Bože, devize na šporovanje u banku. E, a ja kad s kime divanim, to i napišem. Ništa tu rdavog nema. Ta jeto vitte i moj komšija Albe našo se čisto ko uprašen što furtom njega spominjem, a o drugima i ne pripovidam. Pa s kim ću divanit, ako neću s komšijom? Pa zato jedno obaško "opac" za komšiju, al opet moram pisat ono o čem smo nas dvojca ono prija divanili.

Svi znate kaka je skupoća. Jedva se našporuje za škatulju mašine i duvana. Baš sam se ono prija žalio Albi, kad je došo rad štrofcigera, kako je skupa obrada zemlje. Pošto je oranje, paranje, otrove. Pa nafta na crno. Jeste da dobijemo bonove, al je to tako malo, a to što se nafta još ni ne mož dobit, to je posebna pripovitka. Na crno je mož kupit samo za doječ marke, ko da nam je, Božem prosti, Hitler prodaje, i to samo ako pumpašu tutneš štogod u džep, jel od švercera. Očel nama država u markama platit žito, cincokret i kuruze? Al oma. Lako je ovima doli. Baš nji briga za naftu. Oru s kravama i volovima, a siju iz oni njevi šareni saćura. Kuruze sade pod petu i ne boje se jembarga ni gladi. Tako su navikli pod Turcima, i baš i briga za Ameriku i Englesku. A šta ću ja?

Jedva sam platio oranje, i to nikim starim markama, koje sam još prija dvadesetak godina dobio od nikog Švabe kad mu se pokvarila li-

muzina, pa je kod mene prispavo, dobro se naio šunke i napio vina. Kažem ja Joški, koji je kod mene oro, da su marke zdravo odavno, al on veli da su dobre i da to nije dinar kojem svaka vlada skida nule, ko zmija kožu.

Pitam ja tako Albu, očel mi moć od nedilje doć na mobu kopat kuruze i cincokret.

- Pa di ti živiš?! - nasmije mi se on u brk - Jel moguće da nisi čuo da će sad gospoje ić u kopačinu?!

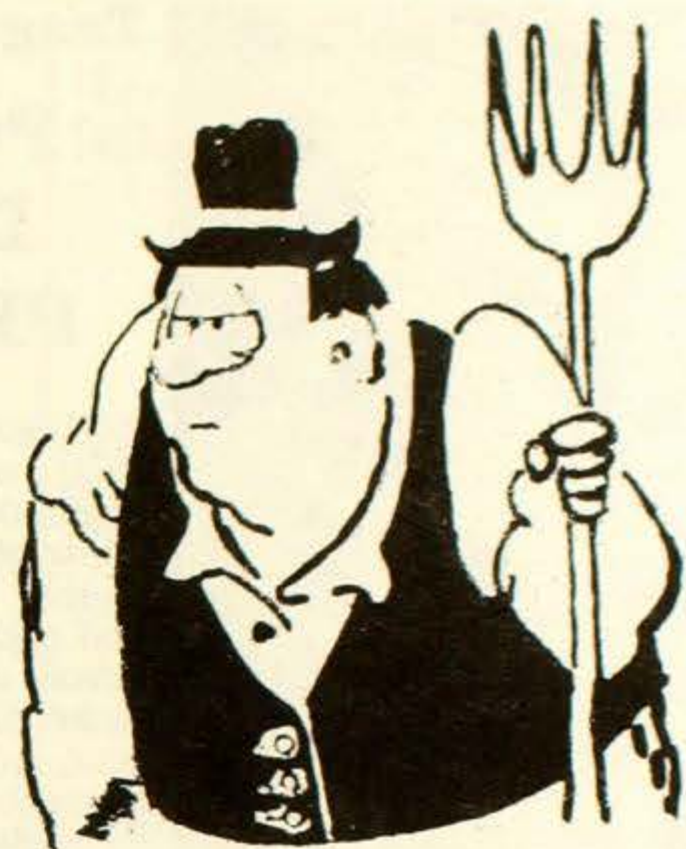
Da mi nije cigaretla ispala iz usta, ne bi ni primetio da sam zinio.

- Gospoje kažeš? Ma, ajd unutra u ambetuš i sidi na šamedlu, sad ću ja donet vina. Ostalo mi još od Uskrsa. Pravi madžarac, "ezer jó" što kažu. Dono sam ga čak iz Vilanja. Pravo kućevno. Od njeg se mož oždrit ko magarac, al ujutru glava ne boli. Samo budneš žedan. Tu ti je najbolji lik voda s bunara i to iz drvenog kabla, pa kad se napiješ, turiš glavu u kabo ko patak u ritu i ko nov si.

Ude tako Albe u ambetuš, i dok se gnjizdio oko šamedle ko kvočka na jaji, stane Bujtaru na rep, a ovaj ga mal nije ugrizo, jel je Bujtar volio spavat pod šamedlom. Izvijam pulina u avliju i odem rad vina. Čaše nisam tio iznosit. Bokal od podrug litre prvo ponudim njemu, a on ko pravi - u dobroj rki je. Nategnem, pa mu opet dodam. Otac ga u grlo! Ko da mu ga je tekunica bušila - ode hamade po bokala.

- Pripovidaj već jedared o tim gospojama! Ako su skupe ko erbicid, onda što dalje od nji.

- Lagano. - otare rukavom brkove, pogleda me, nasmije se i čuti ko kaki mudar koji ima puno tog kazt, al sve ne zna kako bi počo. Već sam tio zvat

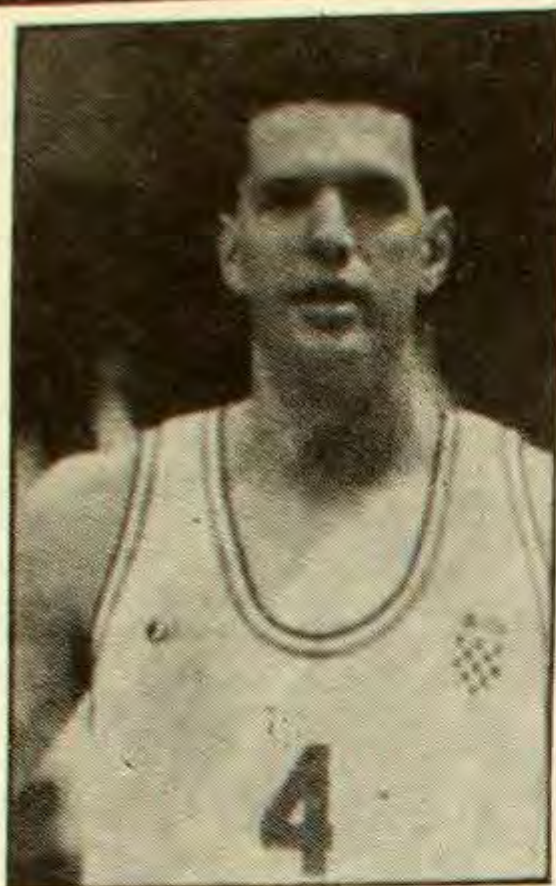
Bujtara da ga ugrize, koliko sam bio rad čut o gospojama što kopaju kuruz i cincokret.

- Jeto vidiš, fabrike ne rade, puno je pootpuštani s posla, a još više oni na državnim jaslama. To su ti oni sa šezdeset, sedamdeset i ne znam ti ni ja koliko već posto. Država je dosad štampala novce za njeve plate, jel, kako kažu, cocijalnu pomoć. No, izgleda ko da im nestaje artije, pa trpaju sve više nula. Al, izgleda da će im i nula nestat. Dobro znam šta očeš kazt: nek skinu nule. To će druga vlada. Znaš kako to kod nas ide. E, pa u toj oškudici nula i artije, rišili da ove s državni jasala pribace u poljoprivredu. Pa tako, ti ćeš nji ranit, fabрики plaćat nadnicu, a nji će fabrika misečno plaćat.

- Zdravo huncucki, al vidićemo. Mož to bit još i lipo. Vručina je, a gospoje navikle na plažu, pa će se sunčat. Alaj će bit bilog mesa po njivama! Više neg da zakolješ čopor pazinski pućaka. Ja i onako mislim plužit s vranicom. Pa tim gospojama ni motike neće tribat, kolike nokte imadu. Ko omanje srtalo. S taki noktima bi, da ne kažem, čak i Lešinu ledinu uzugarile. I znaš još šta...

- Znam, znam - prikine me Albe - kaki si, ti bi i nudističku plažu napravio na tvojoj njivi. Pravo da ti kažem, i ja jedva čekam ovaku kopačinu, al se bojim da ćemo obadvojca dobit močištem priko ušivi od naši gospoja, čerez oni gospoja s državni jasala.

baćStipan

Dražen Petrović

Tragična vijest iz Njemačke

POGINUO DRAŽEN PETROVIĆ

Ingolstadt - Vrhunski košarkaški znalac Dražen Petrović poginuo je u ponedjeljak, 7. lipnja u prometnoj nesreći na auto-cesti Nürnberg - München kod mjesta Ingolstadt. Kako se navodi u operativnoj službi Policijske direkcije u Ingolstadtu tegljač, koji je nailazio iz smjera Münchena iz neutvrđenih razloga prešao je sigurnosni prostor između traka širok petnaest metara, probio zaštitne ograde i prepriječio se na prometnoj traci za München. Na žalost, u tom momentu u crvenom "volkswa-

genu" nalazio se Dražen Petrović na mjestu suvozača sa još dvije ženske osobe. Vozačica vjerojatno nije imala vremena pravodobno reagirati, jer je kolnik bio klizav, pa se automobil zabio u tegljač.

Vijest o smrti Dražena Petrovića kao vihor se pronijela širom svijeta. Na adresu Draženovih roditelja, te u prostorije "Cibone" čiji je član bio, stiže mnoštvo brzojava s izrazima sućuti. Dražen Petrović je započeo svoju košarkašku karijeru u "Šibenki", nastavio je u "Ciboni" s kojom je 1985. i 1986. osvojio naslov prvaka Europe, te u "Realu" s kojim je osvojio Kup europskih pobjednika kupova, da bi karijeru završio u američkoj profesionalnoj NBA ligi. Bio je i član reprezentacije Jugoslavije s kojom je 1989. u Zagrebu uvjerljivo osvojio naslov najboljih u Europi, a samo godinu dana kasnije, 1990, u Buenos Airesu i naslov svjetskih prvaka. U dresu reprezentacije Hrvatske na prošlogodišnjim OI u Barceloni osvojio je srebrnu medalju, i to iza reprezentacije SAD koja je bila po prvi puta sastavljena od profesionalaca. Smrću ovog "Mozarta" među koševima košarkaška reprezentacija Hrvatske pretrpjela je nenadoknadivi gubitak, kao i svi istinski ljubitelji sporta i košarke.

Nakon što je "Croatia" već ranije obezbijedila naslov prvaka Hrvatske, u uzvratnoj utakmici finala nogometnog Kupa Hrvatske:

"BILIMA" DRUGA POLOVICA KOLAČA

Zagreb - Pred prepunim stadionom u Maksimiru, momčad zagrebačke "Croatie" pobijedila je "Hajduka" rezultatom 2:1 (1:0), ali joj to nije bilo dovoljno za ukupan uspjeh u natjecanju za Kup Hrvatske. Pobjeda Splitsana (4:1) u prvoj utakmici, pokazalo se, bila je nedostižna za "modre".

"Croatia" je polučila zgoditak u pravo vrijeme. Već u 15. minuti sudac Mateo Beusan iz Dubrovnika dosudio je jedanaesterac za Zagrepčane, a Vlaovićev udarac vratar "bilih" Mihačić zamalo je obranio. Nakon toga "Hajduk" se otvara i igra postaje dinamičnija, ali, na žalost, i prekidana brojnim prekršajima na rubu grubosti. Tako je već u prvom poluvremenu sudac podijelio četiri žuta kartona - tri igračima "Croatie" i jedan Splitsanima. I pored žustre i brze igre, većih prigoda za zgoditak nije bilo, izuzev one kada je Kozniku visoku, oštro nabačenu loptu s pet-šest metara glavom poslao tik pokraj vratnice.

U nastavku, posve druga slika. "Croatia" kreće hazarderski, ne bi li dostigla prednost

Splitsana. Svi igrači pošli su u napad, a "Hajduk", je braneći se vješto, i odugovlačeći vrijeme, uspijevao održavati rezultat koji mu je odgovarao. Istina, u tome su mu i "modri" pomagali stihijnim i slabo organiziranim napadima i odveć oštrom igrom. Tako je iz minute u minutu "naelektriziranost" na terenu rasla, i utakmica je prijetila da preraste u incident. Sudac je sve više gubio kontrolu i čudnim odlukama još više doprinosio nervozi među igračima, ali i navijačima.

Kulminacija je dosegnuta u 71. minuti. U jednoj gužvi u kaznenom prostoru Splitsana srušen je napadač "Croatie" i sudac je ponovno pokazao na jedanaesterac. Vlaović je ovoga puta bio sigurniji, i to je 2:0 za Zagrepčane. Bilo je još dovoljno vremena za postizanje još jednog zgoditka, i da se u Maksimiru ipak dogodi iznenađenje. Tek su ovim zgoditkom "modri" dobili novi motiv i svi prešli na polovicu igrališta koje pripada "Hajduku". Zaboravivši pritom na obranu. Pritisak, gromoglasno navijanje s tribina i nada domaćina trajala je osam minuta. "Hajdukovi" nogometaši ni u takovoj situaciji nisu gubili prisebnost. I bili su u pravu. Adrian Kozniku, napadač gostiju, primio je loptu negdje na sredini terena, vo-

dio je ni od koga ometan ka šesnaesteru, zaobišao vratara domaćih i gotovo je plisirao u mrežu. Bilo je to u 79. minuti i na semaforu je stajalo 2:1! Time su sve šanse da "Croatia" napravi iznenađenje i osvoji Kup pale u vodu. Za ovakvoga "Hajduka" bilo je stvar rutine izdržati preostalih 11 minuta i privesti utakmicu koncu.

Dio gledatelja, kao i u Splitu, bili su ispod razine finala jednog nacionalnog kupa, i svojim nedoličnim skandiranjem tijekom i nakon završetka utakmice, umanjili su svečanost i dojam koji je organizator ostavio.

Tako je "Hajduk" 2. lipnja po deseti puta u svojoj povijesti osvojio kup, a nakon "Inkera", po prvi puta i Kup Hrvatske. Napomenimo da je prednost "Croatie" u prvenstvu praktički nedostižna i da ovaj trijumf Splitsana predstavlja podjelu "plijena" između dvije najjače i najpopularnije nogometne momčadi Hrvatske. Čestitamo.

Z.R.

Kup prvaka Europe u rukometu

ZAGREB PO DRUGI PUTA UZASTOPNO!

Frankfurt - U drugom susretu finala Kupa prvaka u rukometu, njemački je Wallau Massenheim svladao "Badel 1862 Zagreb" s 22:18, ali je zagrebačka momčad pobjedom u prvoj utakmici (22:17) osigurala naslov najboljih u Europi.

Što reći, osim da su obje momčadi bile izvanredne. Pred 12.000 gledatelja Zagrepčani su u posljednjoj sekundi susreta uspjeli sačuvati naslov prvaka Europe. Počelo je dobro po nas, jer su "zagrebaši" već na početku povelili 2:0, ali su domaćini tijekom utakmice uspjeli poravnati i prestići čak i prednost iz Zagreba. Nijemci su tri

minute pred kraj imali rezultat 22:16 koji im je osiguravao konačnu pobjedu, ali su Zagrepčani smogli snage i preko Gudelja smanjili, da bi, konačno, Puc polučio dragocjeni zgoditak gotovo u posljednjoj sekundi.

Naziv najbolje rukometne momčadi Europe u Frankfurtu su obranili Peribonio, Kljaić, Babić, Goluža, Obrvan, Gudelj, Puc, Jović, Banfro, Čavar, Tomljanović i Pušnik.

Duka

O T P O Č I N I T E M A L O

Ponukani tekstem "Autoportret jedne studentske organizacije" izdatog u posljednjem broju (od 1. do 15. lipnja o.g.) beogradskog lista "Republika", uredništvo "Glas ravnice" odlučilo je na ovoj strani od ovoga broja uvesti kratku rubriku kojoj bi naslov bio "Čika Zlobi s ljubavlju! - njegova deca". U njoj ćemo napraviti izbor poruka predsjedniku i vlastima tijekom studentskih prosvjeda u Beogradu 1992. godine. U kreiranju poruka možete sudjelovati i vi, bez obzira kojeg ste spola, rase, vjere, političkog ubjedenja, za koju momčad navijate, kojim pismom pišete, jezikom govorite, koje ste nacionalnosti i što radite u slobodno vrijeme kada ga imate. Jer, živimo (li?) u građanskoj državi, protkanoj besprijevnim pravnim poretkom. Natječaj je otvoren sve dok su ONI iznad nas, a MI, sagnuti ne vidimo im lice i tko su i kakvi su. Samo hrabro, najbolja inspiracija za poruku jest život kakav živimo. Samo se malo osvrnite oko sebe. Sigurno je da ih mnogi od vas često spominju i da im iz raznoraznih pobuda šaljete "pozdrave". Ufamo se da će ovaj korak našeg lista naići na povoljan prijem kod vas.

ČIKA ZLOBI S LJUBAVLJU! - NJEGOVA DECA

- **Što je više kleveta i laži, mi smo sebi miliji i draži**

KO TO KAŽE... ?

- **PROBLEMI:** "Ne znamo šta ćemo sa viškovima hrane."
Jan Kišgeci, ministar poljoprivrede u Vladi Republike Srbije
"Borba", 19. svibnja 1993.
- **STROGO POV. :** "Panićev sin je vlasnik firme 'Kentaur' koja je voj-
sku snabdevala toalet papirom, a taj podatak je čuvan kao vojna tajna."
Vojislav Šešelj, predsjednik SRS, "Večernje novosti", 14. svibnja 1993
- **UČO:** "Dobrica Ćosić nudi nagradu od \$ 100.000 onome ko u njegovim knjigama nađe ijednu naciona-
lističku rečenicu, a svi mi smo se iz njegovih knjiga učili nacionalizmu"
Vojislav Šešelj, predsjednik SRS, "Večernje novosti", 14. svibnja 1993.
- **SANJARI:** "Svi mi sanjamo ujedinjene srpske države, mada to neki neće da priznaju."
Željko Ražnjatović Arkan, zastupnik GG, na zasijedanju "svesrpske" Skupštine, TBC II. 14. svibnja 1993.
- **HOMO-:** "Kad god odem na ratište, osećam se kao čovek među ljudima."
Momčilo Selić, književnik, "Politika", 21. svibnja 1993.
- **S(P)AO TRST:** "Moramo preći u protivnapad, posebno na liniji Beč - Trst, jer Trst je stari srpski grad."
Ratko Mladić, general i glavnokomandujući u "vojsci PC", "Borba", 26. svibnja 1993.
- **"SAZNANJA":** "Prema našim saznanjima 'Srpski sokolovi' su humanitarna organizacija, registrovana u
Beogradu 8. decembra prošle godine. Prema statutu organizacije, ona se bavi 'čuvanjem i negovanjem huma-
nističkih i humanitarnih tradicija srpskog naroda'. Zajedno sa ljudima iz tužilaštva analizirali smo izjave Siniše
Vučinića i u njima nismo našli elemente krivičnog dela koje se goni po službenoj dužnosti."
Milan Jerinkić, načelnik Sekretarijata MUP-a Srbije u Subotici, "Subotičke novine", 28. svibnja 1993.
- **EKSPERT:** "Dužijanca je prvenstveno turistička atrakcija i svečanost radnika, seljaka i inženjera - Bun-
jevaca, Madara, Srba, Jugoslovena, Hrvata i drugih - ljudi različitih verskih opredeljenja."
Olajos Nagy Miklós, predsjednik Općinskog odbora SK - PJ, u "saopštenju glavnim i odgovornim urednicima" sredstvima javnog
priopćavanja, a u povodu zamjerki organizatorima ovogodišnje "Dužijance" izdatog 31. svibnja 1993. u Subotici.
- **"TRENER":** "Vakić nije udario Markovića, nego ga je odgurnuo po bradi!"
Vojislav Šešelj, predsjednik SRS, TBC I. "Dnevnik 2", 3. lipnja 1993.

Pozajmljeno iz Le Monde

Cijenjeni čitatelji, uredništvo "Glas ravnice" dobilo je od Organizacionog odbora ovogodišnje "Dužijance" kalendar priredbi koje će se i ovoga ljeta održati u Subotici, te vam u cijelosti objavljujemo ono što su nam organizatori ponudili. U našem listu ćete i u naredna dva broja moći pročitati o onome što se događalo, ili što će se dogoditi dok žetelačke svečanosti, kao praznik novoga kruha, traju.

"DUŽIJANCA '93." Kalendar priredbi

1. Koncert "Subotičkog tamburaškog orkestra" **28. lipnja** u 19 sati (u Velikoj vijećnici Gradske kuće)
2. Izložba slikara **10. srpnja**, u 19 sati (u Vestibilu Gradske kuće)
3. Likovna kolonija slamarki u Tavankutu **16. srpnja**, u 19 sati
4. Natjecanje risara **17. srpnja**, u 6 sati (u Šišković selu - na cesti prema Žedniku)
5. "Dužijanica" u Starom Žedniku **18. srpnja**
6. Konjičke utrke **25. srpnja**, u 15 sati (na hipodromu kraj "Somborske kapije")
7. "Dužijanica" u Tavankutu **25. srpnja**
8. Književna večer Lazaru Merkoviću **27. srpnja**, u 19 sati (u "Bunjevačkom kolu")
9. "Dužijanica" u Đurđinu **1. kolovoza**
10. Natjecanje aranžera izloga **1. kolovoza**
11. Književna večer Ivanu Pančiću **3. kolovoza**, u 19 sati (u "Bunjevačkom kolu")
12. "Veliko kolo" **7. kolovoza**, u 19 sati (u "Bunjevačkom kolu")
13. "Dužijanica" u Maloj Bosni **8. kolovoza**
14. Zajednička izložba slikar **10. kolovoza**, u 19 sati (u "Likovnom susretu" - kod željezn. kolodvora)
15. Izložba fotografije **10. kolovoza**, u 19 sati (u "Likovnom susretu")
16. Izložba "S Božijom pomoći" **10. kolovoza**, u 19 sati (u "Likovnom susretu")
17. Izložba simbola "Dužijance" **10. kolovoza**, u 19 sati (u "Likovnom susretu")
18. Etno park **12. kolovoza** (na Trgu Slobode)
19. Izložba kolonije slamarki **13. kolovoza**, u 18 sati (u vestibulu Gradske kuće)
20. Književna večer Jakovu Kopiloviću **13. kolovoza**, u 19 sati (u Inst. "Ivan Antunović" - "Sjemenište")
21. Meditativna večer **14. kolovoza**, u 19.30 (u crkvi "Svete Terezije" - "Velika crkva")
22. Skupština risara **14. kolovoza**, u 20.30 (na Trgu Slobode)
23. Euharistijsko slavlje "Dužijanica" **15. kolovoza**, u 10 sati (u crkvi "Svete Terezije")
24. Svečana povorka **15. kolovoza**, u 11.30
25. "Bandašicino kolo" **15. kolovoza**, u 18 sati (u dvorištu župnog dvora "Sveti Roko" - "Kerska crkva")
26. Bunaričko proštenje **29. kolovoza**, u 10 sati

GLAS RAVNICE - Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini - Glavni i odgovorni urednik: mr Ivan Poljaković; Izdaje DSHV, 24000 Subotica, Trg Lazara Nešića 1/x; tel./fax.: (024) 51-348; Žiro račun: 66600-678-9027 SDK Subotica. List je registriran kod Pokrajinskog sekretarijata za informacije pod br. 651-85/90. "Glas ravnice" izlazi 15. u mjesecu. Godišnja preplata je protuvrijednost 10 DEM, za inozemstvo 30 DEM. Cjenik reklamnog prostora: cijela strana 100 DEM; pojedinačni mali oglasi 2 DEM do 25 riječi, svaka dalja riječ 0.10 DEM. Slog: "Glas ravnice", Subotica. Tisak: "Globus", Subotica.